

Wiadomości KSN

Biuletyn Informacyjny Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Nr 11-12 (128-129)

listopad – grudzień 2006 r.

Solidarność

„Wiadomości KSN” są dostępne na stronie internetowej KSN On line pod adresem: <http://www.solidarnosc.org.pl/~ksn>

**Błogostawionych Świąt
Bożego Narodzenia**

oraz

Pomyślnego Roku 2007

życzy

**Redakcja
„Wiadomości KSN”**

Tomasz Wasilczuk

Oplątek

Staropolska Wigilia,
Iniany obrus się bieli,
pierwszą gwiazdkę za oknem
zapalają anieli.

Już gospodarz z oplątkiem
do najbliższych podchodzi,
w stajni wiatrem podszytej
Boże Dziecię się rodzi.
W rogu izby snop zboża,

święty obraz na ścianie,
przyszedł gość na Wigilię,
też w odświętnej sukmanie.
Barszcz paruje na kuchni,
gospodyni wzruszona,
w ciepłą chustę dziewczynka
wtula drobne ramiona,
ku stołowi już zerka
wciąż zajęta myślami

- czy i na tę Wigilię
będzie barszczyk z uszkami?
Staropolska Wigilia,
skromna, ale odświętna,
a w oborze już gwarzą
ludzkim głosem zwierzęta.
Jak odnaleźć znów w sobie
te wzruszenia najszczerze
skryte w bieli oplątki,
by przełamać się wierszem?

SPIS TREŚCI

25 Rocznicą wprowadzenia stanu wojennego w Polsce.
Rada KSN NSZZ „S” z dn. 02.12.2006 r.
Opinia o Budżecie Państwa na 2007 r. w dz.: szkolnictwo wyższe i nauka.
Opinie o projektach ustaw:
1) o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju,
2) o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki,
3) o zmianie ustawy o JBR-ach oraz o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.
Plany pracy Komisji Problemowych KSN na lata 2006-2010.
Prawo o szkolnictwie wyższym – wniosek do Trybunału Konstytucyjnego.

Sprawy zagraniczne:

- ◇ Sprawozdania z konferencji ETUCE: „Wzmocnienie dialogu społecznego II w sektorze edukacji”, „Europa potrzebuje nauczycieli”,
- ◇ Spotkanie OECD na temat przyszłości badań naukowych w szkolnictwie wyższym.

Lustracja.

Polskie Lobby Przemysłowe im. E. Kwiatkowskiego:

- ◇ Stanowisko Konferencji dotyczącej przemysłu obronnego w warunkach otwartego europejskiego rynku uzbrojenia
- ◇ Uwagi do „Strategii dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.

25 ROCZNICA WPROWADZENIA STANU WOJENNEGO W POLSCE

*Zwyciężyć i spocząć na laurach to klęska.
Być zwyciężonym, a nie ulec to zwycięstwo.*
(J. Piłsudski)

25 lat temu generał W. Jaruzelski, I Sekretarz Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej – w obronie narzuconego Polsce po II wojnie światowej systemu socjalistycznego („systemu socjalistycznego będziemy bronić jak niepodległości” – słowa W. Jaruzelskiego) – wprowadził na terenie całego kraju stan wojenny, depcząc nadzieje na reformę państwa milionów Polaków zrzeszonych w związku zawodowym „Solidarność”.

W nocy z 12/13 grudnia 1981 r. internowano około 4000 osób: działaczy „Solidarności” i opozycji; w ciągu następnych dni liczba ta wzrosła do około 9000. Wprowadzono godzinę policyjną, zakazano działalności związkom zawodowym i stowarzyszeniom, zawieszono zajęcia na uczelni, wstrzymano ruch turystyczny itd. Wprowadzono klimat zastraszania społeczeństwa: manifestowano swą siłę pokazowymi przejazdami przez miasta kolumn wozów bojowych, w telewizji, w większych zakładach pracy i na uczelniach pojawili się umundurowani komisarze. W ważniejszych punktach miast ustawiano czołgi, pełno było widocznych żołnierzy, rozwieszono

licznie obwieszczenia i dekrety o stanie wojennym groźnie eksponowały kary więzienia do 8 lat za wszelkie próby oporu.

Jednakże, mimo niewątpliwego szoku, niektóre środowiska odważnie podjęły próby zmanifestowania sprzeciwu. W dniach 13-14 grudnia 1981 r. strajki rozpoczęło 250 zakładów (wg. oficjalnych danych), ale również nieliczne środowiska naukowe. We Wrocławiu uczestników strajku na Uniwersytecie i Politechnice (około 600 osób), włącznie z dwoma prorektorami przepędzono przez milicję „ścieżkę zdrowia”, czego skutkiem była śmierć jednej osoby na zawał serca.

W Warszawie 14 grudnia strajk podjęli pracownicy SGGW (ok. 40 osób) i PAN; w nocy zostali spacyfikowani przez jednostki ZOMO i osadzeni w Pałacu Mostowskich; zasądzone kary dla strajkujących z SGGW, w wysokości 2000 – 4000 zł (pensja adiunkta 6000 zł) zostały pokryte ze zbiórki społecznej (oczywiście niejawniej). Strajk podjęto w proteście przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego. Indywidualne motywacje były różne: dla jednych to był głównie protest przeciwko internowaniu działaczy „Solidarności”, inni uważali, że nadszedł czas próby i związek musi zmanifestować swój sprzeciw, bo inaczej straci twarz, jeszcze inni twierdzili, że wcześniejsze ustalenia Komisji Krajowej „Solidarności” były jednoznaczne: w przypadku ataku na związek wszyscy przystępują do strajku generalnego i postawa udziału wynikała z podporządkowania się tym ustaleniom. Niezależnie od tych niuansów dla wszystkich było jasne, że chodzi o obronę honoru i godności człowieka. Nikt nie kalkulował politycznie następstw podejmowanych wówczas decyzji.

Po kilku dniach szoku społeczeństwo zaczęło się niejawnie organizować. Powstały struktury podziemne „Solidarności” i opozycji. Podjęto działania podtrzymujące wspólnoty ludzi jak: pielgrzymki środowisk naukowych do Częstochowy, Gniezna, Krakowa, nieformalne spotkania historyczne, i spektakle małych form teatralnych, odbywające się w mieszkaniach prywatnych, kolportaż wydawnictw niezależnych, udział w manifestacjach np. 18 maja, 30 sierpnia, wypłata zapomóg i wiele innych. Mimo groźących represji część aktywna społeczeństwa ofiarnie pracowała na rzecz odzyskania pełni praw przez całe społeczeństwo. Osiem lat straconych dla gospodarki i masowego zapału społecznego przyniosło – dzięki uporczywej walce aktywnych – wreszcie upragnioną wolność i niepodległość Polski.

W stanie wojennym z rąk władzy śmierć poniosły 92 osoby (wg. oficjalnego wykazu; w tej liczbie nie ma osób, które zginęły w niewyjaśnionych okolicznościach, nie ma też milicjantów, którzy ponieśli śmierć w starciach ulicznych i zmarłych z powodu opóźnionego wezwania pogotowia – wyłączony telefony, stresy itd.).

Wszystkim Ofiarom Stanu Wojennego, ich Rodzinom i wszystkim, którzy czynnie działali na rzecz odzyskania przez społeczeństwo pełni praw składamy HOŁD.

12.12.2006 r. Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” SGGW zorganizowała uroczystość poświęconą ofiarom stanu wojennego. Przygotowano wystawę pt. „Stan wojenny w obrazach i dokumentach” i modlono się w intencji Ofiar Stanu Wojennego podczas Mszy Świętej u Św. A. Boboli.

KRAJOWA SEKCJA NAUKI NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

INFORMACJA Z POSIEDZENIA RADY KSN NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

w dniu 02.12.2006 r.

W zebraniu uczestniczyło według listy obecności 22 członków Rady, 2 członków Komisji Rewizyjnej oraz 5 zaproszonych gości.

Porządek obrad przewidywał:

1. Informacja Przewodniczącego KSN,
2. Informacja o wystąpieniu do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie niewłaściwego informowania KSN,
3. Informacja o planowanych wynagrodzeniach pracowników szkół wyższych w 2007 r. i propozycji algorytmu podziału środków pomiędzy uczelnie w 2007 roku,
4. Informacja o projektach ustaw w sferze nauki. (prezentują Jerzy Olędzki, Jerzy Dudek, Kazimierz Siciński),
5. Ustalenie propozycji głównych postulatów KSN w sprawie szkolnictwa wyższego i nauki,
6. Ustalenie harmonogramu prac nad zmianą ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”,
7. Odniesienie się do planów pracy Komisji Problemowych KSN,
8. Stan prac nad Ponadzakładowym Układem Zbiorowym Pracy pracowników szkolnictwa wyższego. (prezentuje Andrzej Grząślewicz),
9. Stan prac nad badaniem statutów uczelni. (prezentuje Ludomir Jankowski),
10. Sprawy bieżące,
11. Sprawy wniesione i wolne wnioski.

Zebranie otworzył kol. J. Sobieszczański. Powitał wszystkich przybyłych i przeprosił za nietypowy tryb procedowania. Stwierdził, że posiedzenia Rady są poprzedzane zwykle posiedzeniami Prezydium, na których wstępnie omawiane są sprawy mające być później przedmiotem obrad Rady. Tym razem nie było możliwości zorganizowania zebrania Prezydium. Kol. J. Sobieszczański zaproponował rezygnację z punktów 8 i 9 porządku obrad usprawiedliwionej nieobecności kol. kol. A. Grząślewicza i L. Jankowskiego.

Porządek obrad z proponowanymi zmianami został przyjęty jednogłośnie.

Ad p. 1. Kol. J. Sobieszczański przedstawił na piśmie **informację o wydarzeniach dotyczących działalności związkowej**, jakie miały miejsce w ostatnim okresie i w których uczestniczyli przedstawiciele KSN. Niektóre z informacji rozwinął w swoim wystąpieniu.

• W dniach 9-10.10.2006 r. odbyło się w Krakowie w Instytucie Nafty i Gazu Walne Zebranie Delegatów KSN JBR oraz wspólne seminarium z przedstawicielami Komitetu Sterującego UNI IBITS (Union Network International). W pierwszym dniu obrad omawiano aktualną sytuację JBR oraz perspektywy zmian wynikających z nowych projektów legislacyjnych i zamiarów restrukturyzacyjnych resortów. Następnego dnia na wspólnym posiedzeniu z przedstawicielami Komitetu Sterującego UNI IBITS scharakteryzowano struktury organizacyjne, cele działalności i obszary działalności KSN i UNI oraz przedstawiono uwarunkowania rozwoju badań naukowych w Polsce. (Ze strony KSN wystąpienia wprowadzające wygłosili, Jerzy Dudek, Kazimierz Siciński i Janusz Sobieszczański.) Atmosfera spotkania była bardzo dobra, w czym szczególną zasługę miała Pani Dyrektor INiG Prof. Maria Ciechanowska. Kol. Przewodniczący stwierdził, że taka postawa dyrektora instytutu zasługuje na

szczególne wyróżnienie. Zaproponował podjęcie uchwały z podziękowaniem dla pani prof. Ciechanowskiej za pomoc w organizacji spotkania. Uchwała została podjęta jednomyślnie.

• W dniu 25-26. 11. 2006 r. odbyła się w Warszawie Narada Przewodniczących Organizacji Zakładowych NSZZ „Solidarność” Szkół Wyższych. Omawiano perspektywy kształtowania siatki wynagrodzeń w 2007 roku, genezę ładu w szkolnictwie wyższym (proponowanego przez KSN), propozycję zmian w aktualnie obowiązującej ustawie „Prawo o szkolnictwie wyższym”, porównanie nowych statutów w uczelniach, problemy regulaminów pracy, problemy pracownicze i związkowe wymagające interwencji, a także szereg innych zagadnień. Przy organizacji tego spotkania pomagała Komisja Zakładowa Politechniki Warszawskiej. Kol. J. Srebrny zauważył, że Komisja Zakładowa Politechniki Warszawskiej pomaga nam systematycznie między innymi użyczając swojego lokalu na spotkania Rady KSN. Jednomyślnie podjęto uchwałę wyrażającą podziękowanie Komisji Zakładowej Politechniki Warszawskiej.

W dniu 26 października 2006 r. na posiedzeniu Komisji Sejmowej Edukacji Nauki i Młodzieży omawiano projekt budżetu państwa na rok 2007 w działach „Nauka” i „Szkolnictwo wyższe”. Ze strony posłów zgłoszono dwa wnioski o zwiększenie środków finansowych dla szkolnictwa wyższego o 350 i o 300 mln zł. Ze strony KSN wnioskowano o co najmniej 300 mln zł. Komisja postanowiła wystąpić o zwiększenie środków o 350 mln zł. W posiedzeniu uczestniczył Janusz Sobieszczański.

W dniu 26 października 2006 r. w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego odbyła się konferencja uzgodnieniowa dotycząca projektu ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Omawiane były uwagi zgłoszone przez strony zainteresowane projektem, w tym KSN. W obradach uczestniczyli: kol. kol. Jerzy Dudek i Kazimierz Siciński.

W dniu 7 listopada br. w auli starej Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego odbyło się spotkanie Premiera RP Jarosława Kaczyńskiego z przedstawicielami uczelni i placówek naukowych poświęcone problemom rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego. W spotkaniu wzięli udział kol. kol.: Jerzy Olędzki i Kazimierz Siciński.

W dniu 9 listopada rozpoczęły się rozmowy pomiędzy związkami zawodowymi a Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotyczące siatki wynagrodzeń w szkołach wyższych w 2007 roku. Rozmowy jeszcze trwają.

W przyszłą sobotę ma się odbyć spotkanie organizacji związkowych instytutów rolniczych z przedstawicielami Ministerstwa Rolnictwa, oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa wyższego.

Parlament Europejski przyjął dyrektywę usługową. Przewodniczący KSN zwrócił uwagę, że nie znamy ostatecznego kształtu tego dokumentu i nie wiemy jakie będą konsekwencje dyrektywy dla edukacji i szkolnictwa wyższego. Kol. R. Mosakowski poinformował, że z dyrektywy wyłączone są instytucje działające na zasadzie „non profit”. Czyli uczelnie i szkolnictwo publiczne są wyłączone z dyrektywy. Nie są z niej wyłączone szkoły przynoszące dochód. Jednak o ostatecznym rozstrzygnięciu, które szkoły są wyłączone z dyrektywy będą decydować sądy.

W dniach 14-16 września br. w Sofii odbyły się obrady Okrągłego Stołu Europy Środkowej i Wschodniej związków zawodowych należących do EI. Poza raportami krajowymi prezentowanymi przez reprezentantów kilku krajów omawiano problemy edukacji prywatnej i publicznej, warunki pracy i zatrudnienia w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, zagadnienia prawne i przygotowania do Kongresu Światowego EI. KSN reprezentowali: Ryszard Mosakowski i Janusz Sobieszkański. W Sofii doszło do spotkania kol. J. Sobieszkańskiego z Fredem Van Leuvenem. Podtrzymał on swoją dawniejszą opinię, że w Polsce ma miejsce niestuszniana cenzura podręczników szkolnych. Kol. J. Sobieszkański zaprotestował przeciwko takiemu stanowisku. Ponownie zaprosił Freda Van Leuvena do Polski w celu wyjaśnienia wszystkich wątpliwości i zaprezentowania istotnych problemów szkolnictwa wyższego i nauki.

W dniach 21-23 września br. w Larnace odbyło się seminarium zorganizowane przez ETUCE na temat dialogu społecznego w edukacji. Było to bodajże trzecie seminarium poświęcone tej tematyce. Działania w tej sprawie nabierają tempa – jesteśmy na początku formowania Komitetu Sektorowego Dialogu Społecznego w Dziedzinie Edukacji w UE. KSN reprezentowali: Ryszard Mosakowski i Janusz Sobieszkański.

W tej sprawie odbyło się w Lublanie spotkanie przedstawicieli pracodawców i związkowców z Słowenii, Słowacji Czech i Polski. Ze strony KSN uczestniczył kol. R. Mosakowski. W Polsce sytuacja jest bardzo skomplikowana, ponieważ pracodawcami na różnych szczeblach edukacji są różne urzędy. W tej chwili tworzony jest zespół negocjacyjny dla edukacji. Prawdopodobnie dla szkolnictwa wyższego trzeba będzie zorganizować osobny zespół negocjacyjny.

Ad p. 2. Informacji udzielił kol. J. Sobieszkański. Zdarzało się, że informacje o ważnych spotkaniach w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego docierały do KSN w ostatniej chwili, a zdarzył się przypadek otrzymania informacji po terminie. W tej sytuacji ze strony KSN zostało do Ministerstwa wysłane pismo z protestem. Obecnie otrzymujemy z Ministerstwa informacje na bieżąco.

Ad p. 3. Wg pierwszej propozycji Ministerstwa dolne granice widełek wynagrodzeń miały pozostać na dotychczasowym poziomie, a górne miały być zwiększone, lecz w sposób bardzo zróżnicowany. Dla profesorów zwyczajnych górna granica wynagrodzenia dochodziłaby do 15 000 zł. KSN proponował podniesienie dolnej granicy widełek o 5%, a górnej granicy o 10%. Sytuacja płacowa na różnych uczelniach jest bardzo różna. Zależy to np. od wprowadzonych zmian w statutach uczelni, a także od tego, w jaki sposób zostały wykorzystane fundusze na dotychczasowe podwyżki. Kol. J. Srebrny zauważył, że na uczelniach protesty wywołuje propozycja znacznej podwyżki płac dla profesorów zwyczajnych przy praktycznym braku podwyżek dla pracowników niedydaktycznych. W dyskusji zwrócono uwagę na brak funduszy na cele pozapłacowe. Kol. J. Olędzki zaproponował, aby ostro zaprotestować przeciw algorytmowi podziału funduszy dla uczelni. Ograniczenie dofinansowania słabszych uczelni doprowadzi do ich upadku i likwidacji. Najbardziej odczują to studenci. Finansowanie powinno być oparte na rzeczywistych kosztach kształcenia studentów, niezależnie od oceny uczelni. Proponowane współczynniki kosztowności będą premiować niektóre kierunki studiów. Dofinansowanie uczelni z tytułu uzyskiwanych grantów promuje uczelnie, które mają lepsze układy w komisjach przyznających granty. Kol. E. Chrz-

nowska powiedziała, że propozycje zmian taryfikatora płac są absurdalne. Wygląda na to, że jest to temat zastępczy, aby odwrócić uwagę związków od problematyki algorytmu podziału pieniędzy. Kol. R. Mosakowski zwrócił się z pytaniem, czy propozycje widełek płacowych zwiększonych od dołu o 5%, a od góry o 10% to stanowisko KSN czy Komisji Płacowej? Zauważył, że uzależnienie środków dla uczelni od jej oceny będzie działało negatywnie w odniesieniu do słabszych uczelni i odbije się na jakości kształcenia studentów. Doprowadzi to do szybkiej degradacji tych uczelni i w konsekwencji do tego, że polscy studenci będą wyjeżdżać za granicę na studia. W odpowiedzi kol. R. Mosakowskiemu kol. Srebrny poinformował, że decyzje w sprawie widełek podjęła Komisja Płacowa po konsultacji z kol. Przewodniczącym. Przewodniczący upoważnił go do podpisywania pism w imieniu Komisji Płacowej. Kol. M. Kotełko zwróciła uwagę na fakt powiązania algorytmu z kategoryzacją uczelni i ich wydziałów. Doszło do tego, że niektóre wydziały uczelni, które uzyskały niższą kategorię zostały pozbawione funduszy pozwalających na normalną działalność. Kol. B. Dołęga przypomniał, że sprawa ta była dyskutowana na spotkaniu Przewodniczących Komisji Zakładowych uczelni. Stwierdzono tam, że takie działania doprowadzą w szybkim tempie do prywatyzacji lub likwidacji wielu uczelni lub wydziałów uczelni. Zauważył również, że jeżeli dokonuje się oceny jednostek wstecz, to zasady tej oceny powinny być znane na początku okresu, a nie na jego końcu. Kol. J. Olędzki stwierdził, że państwo powinno płacić uczelniom za produkt, czyli za wykształconych absolwentów. Obecnie uczelnie są oceniane w sposób absurdalny, nie związany z uzyskiwanymi efektami podstawowej działalności uczelni. Kosztowność jest odwzorowaniem działalności „grup trzymających władzę” i jest obciążona wieloma nieprawidłowościami. Ocena tej sytuacji powinna być oparta o konkretne dane ze źródeł rządowych. Niestety, Ministerstwo nie chce udostępnić niezbędnych informacji. Cały system „trzeszczy w szwach”. Musimy protestować i żądać wyjaśnień. Kol. W. Janik poinformował, że na spotkaniu z przedstawicielem Rady Nauki tłumaczył on zasady kategoryzacji uczelni. Budzą one poważne wątpliwości. Znane są przypadki, gdzie 50% punktów kategoryzacji uczelnie uzyskują z publikacji w jednym czasopiśmie i to związanym z daną uczelnią. Kol. R. Mosakowski zauważył, że to co dzieje się w zakresie finansowania nauki w Polsce jest widocznym skutkiem oddziaływania ośrodków zagranicznych. Zgodnie z ocenami tych ośrodków w Stanach Zjednoczonych nie ma tak dużej liczby uczelni kształcących na poziomie magisterskim i wyższym. Gdyby chciano zachować proporcje takie jak w USA, to w całej Unii Europejskiej powinno pozostać zaledwie około 8 uczelni kształcących na takim poziomie. Oczywiście, nie powinno się likwidować ich uczelni, tylko uczelnie z państw nowoprzyjętych do unii. Kol. D. Gojna-Ucińska stwierdziła, że w niektórych dziedzinach technicznych istnieje zaledwie kilka czasopism o maksymalnej liczbie punktów przyznawanych za publikacje. W tej sytuacji uczelnie techniczne mają znacznie trudniejszą sytuację przy zdobywaniu punktów do kategoryzacji. Kol. K. Weiss zauważył, że podobna sytuacja jest w Instytutach. Znany jest instytut opracowujący urządzenia dla potrzeb bezpieczeństwa kraju, który z tej racji nie może publikować swoich opracowań w czasopiśmie. W wyniku kategoryzacji znalazł się w czwartej grupie jednostek przeznaczonych do likwidacji. Jest to ewidentny absurd. Kol. K. Siciński poinformował, że w projekcie NCBR przewidziano rozdzielanie

25% funduszy przez konkursy. W konkursach tych będą mogły brać udział tylko jednostki I i II kategorii. Powinny być do konkursu dopuszczane wszystkie jednostki, a ocena powinna obejmować zdolność tej jednostki do realizacji zadań. Kol. J. Kaczor poinformował, że ponownie do algorytmu podziału środków ma być wprowadzona poprzednio usuniętą grupa asystentów. Powoduje to nowy bałagan. Kol. J. Sobieszczański zauważył, że powraca tendencja poprzednich ekip rządzących do tak zwanej „konsolidacji” uczelni. Nawiązując do dyskusji dodał, że nie uda się wprowadzić w pełni obiektywnego systemu oceny jakości pracy. Musimy jednak reagować na wyraźne mankamenty systemu. Termin zgłaszania uwag do projektów rozporządzeń upływa na początku grudnia. Trzeba naszą opinię przesłać jak najprędzej. Konieczne trzeba oprotestować algorytm i taryfikator.

Kol. W. Janik zwrócił się z zapytaniem dotyczącym treści pisma skierowanego przez ministra K. Kurzydłowskiego do redaktorów naczelnych i wydawnictw polskich. Podobno w tym piśmie są podane oceny parametryczne dotyczące jakości badań naukowych. Ważne jest, aby redaktorzy i wydawcy zwrócili się o nadanie właściwej punktacji czasopismom. Sprawa kategoryzacji wydziałów uczelni i instytutów badawczych stanowi poważny problem. Jest ona dokonywana wstecz za okres już miniony, przy czym zasady kategoryzacji są ustalane dopiero teraz. Prawo nie może działać wstecz, a w tym przypadku ma to miejsce. Powinniśmy protestować przeciw temu.

Ad p. 4. Sprawy ustaw sfery nauki referowali kol. K. Siciński i J. Dudek. W połowie sierpnia do KSN dostał do pilnego zaopiniowania trzy projekty ustaw dotyczące sfery nauki. Pomimo trudności wynikających z okresu urlopowego udało się opracować opinię w odniesieniu do wszystkich trzech projektów. Zgłosiliśmy ostry protest przeciwko formie procedowania nad projektami ustaw. Było wiele spotkań dotyczących projektów, ale nie byliśmy na nie zapraszani; zaproszenia docierały po terminie lub w ostatniej chwili. Na spotkanie dotyczące ustawy o JBR nie zaproszono nawet Rady Głównej JBR. Sprawa wyszła na spotkanie dotyczącym NCBR. Z naszej strony opinia dotycząca powołania NCBR była pozytywna, pod warunkiem sensownego finansowania nauki. Nasze uwagi dotyczyły między innymi włączenia konsorcjów naukowych do finansowania poprzez NCBR. Przez NCBR ma przechodzić około 25% środków na naukę. To są znaczne środki. Niestety z tej puli mają być wyłączone ośrodki, które nie uzyskały I lub II kategorii. Z naszej strony to ograniczenie zostało ocenione negatywnie. Uznaliśmy, że konkursy w NCBR powinny być otwarte i powinny być do nich dopuszczane wszystkie ośrodki spełniające podstawowe kryteria zdolności do realizacji powierzonych prac. Zgłosiliśmy również zastrzeżenia w odniesieniu do zatrudniania zagranicznych ekspertów. Powinno ono być ograniczone tylko do niezbędnych przypadków. Nasze uwagi zostały uwzględnione w niewielkim procencie. Do dzisiaj nie znamy ostatecznego kształtu projektów ustaw. Kol. J. Olędzki poinformował, że do projektu ustawy o finansowaniu nauki zostało zgłoszonych wiele uwag i propozycji zmian. Ostatecznie doszliśmy do wniosku, że ustosunkujemy się do projektów ustaw, kiedy będą w ostatecznym kształcie. Kol. J. Dudek stwierdził, że jest zła praktyka w Sejmie i rządzie, że nie dostajemy odpowiedzi na nasze uwagi ani informacji, czy zostały one uwzględnione w projekcie. W rezultacie do Sejmu trafia projekt ustawy bez uwzględnienia naszych

uwag, ale adnotacją, że był z nami uzgodniony, chociaż nie jest to zgodne z prawdą.

Kol. J. Srebrny stwierdził, że powinniśmy zaprotestować przeciw powołaniu NCBR w proponowanej formie. Za skandal należy uznać stwierdzenie, że przeciętna płaca w NCBR będzie wynosiła 6000 zł. Nie jest wykluczone, że większość pieniędzy pójdzie na płace pracowników, a nie na wsparcie badań. Projekt jest nieprzemysłany i nieprzygotowany. Kol. Z. Żółkiewicz poinformował, że JBR mają być kontrolowane przez wypełnianie co kwartał ankiety jednostki, zawierającej między innymi szczegółowe informacje na temat wysokości wynagrodzeń pracowników. Istnieje obawa, że ma to stanowić hamulec dla wzrostu płac pracowników JBR. Płace pracowników powinny wynikać z osiągnięć finansowych jednostki.

Ad p. 5. W dyskusji uzgodniono że oczekiwania KSN, co do zmian w szkolnictwie wyższym i nauce zostaną wyrażone w dwóch grupach postulatów dotyczących poziomu i zasad finansowania oraz zagadnień ustrojowych. Szczegółową redakcją postulatów zajmie się Prezydium Rady. Kol. K. Weiss zauważył, że perspektywy rozwoju nauki w Polsce są złe. Przez ostatnie 16 lat prowadzone były przez kolejne rządy działania mające na celu zniszczenie nauki polskiej. Obecnie sytuacja wcale nie jest lepsza. Wprawdzie rząd obiecuje zwiększenie nakładów na naukę, ale jednocześnie dąży do likwidacji znacznej części jednostek, często bardzo wartościowych. Sprawia to wrażenie przyspieszenia działań poprzednich ekip rządowych, a nie działania dla poprawy sytuacji nauki polskiej.

Ad p. 6. Zagadnieniem zajmują się koledzy J. Olędzki i W. Janik. Kol. J. Olędzki przypomniał, że w Spale ustalono, że sprawą **zmian ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”** ma się zająć komisja pod kierownictwem kol. W. Janika. J. Olędzki przygotował zestawienie wniosków mniejszości przygotowanych przy procedowaniu obecnej ustawy w sejmie i przekazał je kol. Janikowi. Na razie brak jest rozporządzeń wykonawczych. Niektóre są nierealizowalne. W związku z tym planowana jest nowelizacja ustawy. Z tego co wiemy dotyczy ona zaledwie jednego punktu związanego z habilitacją. Planowane są dalsze zmiany w ustawie. Należy nawiązać kontakt z Sejmem i rządem dla zaproponowania dalszych zmian. Kol. W. Janik poinformował, że zebrane materiały wymagają opracowania. Za dwa tygodnie zostaną one częściowo przedstawione na posiedzeniu Prezydium. W następnej kolejności propozycje zmian zostaną rozesłane do konsultacji w KSN oraz środowisku związkowym na uczelniach. Do wiosny przyszłego roku powinno się udać zebrać w całość wszystkie postulaty dotyczące zmian ustawy. Kol. J. Sobieszczański zauważył, że nie wystarczą konsultacje wśród członków KSN. Trzeba włączyć w konsultację ZNP i kompetentne w tej sprawie osoby nie zrzeszone. Kol. Janik przedstawił przykładowe propozycje zmian w ustawie. Do kol. J. Olędzkiego skierowano cały szereg pytań dotyczących sposobu i zakresu wprowadzania proponowanych zmian. Ustalono, że zespół będzie kontynuował swoje prace.

Dalsze obrady Rady poprowadził wiceprzewodniczący, kol. Marek Gutowski.

Ad p. 7. Punkt ten skwitowano stwierdzeniem, że jeszcze dwie komisje (Komisja Legislacyjna i Komisja Płacowa) nie dostarczyły planów pracy. Stwierdzono, że w przedłożonych programach brak informacji na temat składu osobowego komisji, osoby wiceprzewodniczącego oraz planowanych terminów spotkań. Kol. K. Siciński zaproponował, aby w programie prac Komisji Zagranicznej podkre-

ślić współpracę z organizacjami międzynarodowymi i rozszerzyć zakres informacji o ich działalności. Zaproponował aktywizację działalności w komisjach ludzi młodych. Zaproponował również nawiązanie kontaktu z organizacją związkową na Ukrainie. Skrytykował wielką liczbę ankiet wypełnianych dla potrzeb organizacji międzynarodowych, z których nie mamy żadnych korzyści. Kol. M. Gutowski zaapelował o większe uczestnictwo członków KSN w pracach Komisji ds. Warunków Pracy i Spraw Socjalnych.

Ad p. 10. W ramach **spraw bieżących** poruszono sprawę szykanowania komisji zakładowej w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Postanowiono informacje na ten temat rozesłać do wszystkich członków KSN. Kol. J. Kaczor poinformował, że Regionalna Sekcja Nauki w Lublinie podjęła uchwałę w tej sprawie, gdzie jednoznacznie stwierdza, że takie postępowanie jest przestępstwem. Kol. K. Weiss przedstawił krótką informację na temat seminarium

dotyczącego patriotyzmu, które odbyło się w sali kolumnowej Sejmu RP pod patronatem Premiera. Seminarium miało charakter kombatancko – wspominkowy. W seminarium brała udział spora grupa młodzieży i nauczycieli. Na seminarium kol. K. Weiss zabrał głos na temat patriotyzmu w obecnych czasach. Stwierdził, że patriotyzm obecnej doby polega między innymi na solidnym wykonywaniu swoich obowiązków. Państwo powinno obywatelom umożliwiać wypełnianie tych obowiązków. Do obowiązków naukowców należy solidna praca naukowa dla kraju. Nie mogą oni ich wypełniać, bo ich działalność jest stale ograniczana przez czynniki zewnętrzne.

Ad p. 11. Wolnych wniosków nie zgłoszono.

Na tym zakończono posiedzenie. Kol. J. Sobieszczański podziękował członkom Rady za udział w posiedzeniu.

Krzysztof Weiss

Uchwała
Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie podziękowania Pani Prof. dr hab. inż. Marii Ciechanowskiej,
Dyrektor Instytutu Nafty i Gazu w Krakowie
Warszawa, dnia 2 grudnia 2006 r.

Rada Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” wyraża uznanie i podziękowanie Pani Dyrektor Prof. dr hab. inż. Marii Ciechanowskiej za prezentację dorobku i osiągnięć Instytutu Nafty i Gazu w Krakowie oraz za pomoc w organizacji obrad Walnego Zebrania Delegatów KSN JBR NSZZ „Solidarność” i narady z przedstawicielami Komitetu Sterującego UNI IBITS w dniach 9-10.10.2006 r. Sprawna organizacja i przyjazna atmosfera przyczyniły się do rzeczowego i owocnego przebiegu obrad.

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki
NSZZ „Solidarność”
/-/Janusz Sobieszczański

Uchwała
Rady Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie podziękowania „Solidarności” Politechniki Warszawskiej
Warszawa, dnia 2 grudnia 2006 r.

Rada Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” wyraża uznanie i podziękowanie Przewodniczącemu Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Politechniki Warszawskiej Zygmuntovi Trzaska Durskiemu i Komisji Zakładowej PW za pomoc w organizacji Narady Przewodniczących Komisji Zakładowych NSZZ „S” Szkół Wyższych w dniach 25-26 listopada b.r. Rada KSN wyraża swą wdzięczność „Solidarności” PW za stałą pomoc i wspieranie na przestrzeni wielu lat działań Krajowej Sekcji Nauki.

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki
NSZZ „Solidarność”
/-/Janusz Sobieszczański

OPINIE KSN NSZZ „Solidarność”

Poniżej przedstawiamy opinie o projekcie Budżetu Państwa w działach „szkolnictwo wyższe” i „nauka” na rok 2007. (RED.)

OPINIA KRAJOWEJ SEKCJI NAUKI NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” O PROJEKCIE BUDŻETU PAŃSTWA W DZIAŁACH „SZKOLNICTWO WYŻSZE” I „NAUKA” NA ROK 2007

Warszawa, 26 października 2006 r.

Uważamy, że przyjęcie finansowania nauki w wymiarze 0,34% PKB oraz szkolnictwa wyższego w wymiarze 0,91% PKB w projekcie budżetu państwa na rok 2007 jest kontynuacją polityki degradacji tych dziedzin.

Tak niskie finansowanie badań naukowych z budżetu państwa w Polsce - prawie o połowę niższe w stosunku do poziomu 0,6% PKB postulowanego wielokrotnie w ubiegłych latach przez KSN jako ostrożny wstęp do Strategii Lizbońskiej - nie daje szans na uruchomienie efektów synergii, czyli wzmocnienia osiąganego drogą łączenia finansowania badań naukowych z budżetu i ze źródeł pozabudżetowych.

Systematyczny spadek w latach 1990 – 2005 i nikle zwiększenie w 2006 r i w projekcie na 2007 rok nakładów budżetowych na naukę świadczy o utrwaleniu niekorzystnego wizerunku nauki w społeczeństwie i wśród polityków. A przecież nie istnieje obecnie inna, oprócz wspomnianej Strategii Lizbońskiej, spójna koncepcja rozwoju cywilizacyjnego naszego kraju. Przedłużanie wieloletniego tzw. „podprogowego” finansowania nauki jest poważnym błędem. Wartościowych placówek badawczych nie zbuduje się z dnia na dzień. Błędem jest trwonienie potencjału badawczego, jaki jeszcze pozostał. Dekapitalizacja aparatury naukowo-badawczej i odpływ doświadczonej kadry zmniejsza szansę na to, aby nasza nauka stała się atrakcyjna dla gospodarki. W konsekwencji oznacza to, że zamiast zdobywać rynki zbytu, staniemy się rynkiem zbytu. Jest to perspektywa ograniczenia niezależności naszego Kraju.

Ekipy ministerialne opracowując budżety szkolnictwa wyższego po wprowadzonym ustawą w 2001 roku trój etapowym programie kształtowania ładu płacowego w szkolnictwie wyższym - w kolejnych latach nie zwiększały środków na uzasadnione wzrosty zatrudnienia, jak i na zmiany w strukturze zatrudnienia, co spowodowało, że założenia programu nie zostały osiągnięte. Wszelkie symulacje kosztów tego programu wskazywały, że po zakończeniu trzech etapów nakłady z budżetu państwa na szkolnictwo wyższe nieznacznie przekroczą 1,5% PKB. Gdy w roku 2004 nakłady te osiągnęły wskaźnik 1,05% PKB wydawało się, że zmierzamy w dobrym kierunku. Niestety kolejne trzy lata przyniosły tendencję spadkową. Zmniejszenie środków na wydatki rzeczowe o 25% w 2002 roku i utrzymanie tego zmniejszenia w kolejnych latach stawia dziś szkoły wyższe przed koniecznością dalszych drastycznych kroków w oszczędzaniu na wszystkim.

Obecna, niezwykle trudna, sytuacja ekonomiczna szkolnictwa wyższego jest wynikiem nie tylko obiektywnych przyczyn, lecz także skutkiem świadomej realizacji błędnej koncepcji zaliczającej wydatki na edukację na poziomie wyższym do sfery konsumpcji. Faktyczny spadek finansowania badań naukowych i szkolnictwa wyższego w Polsce oznacza jeszcze jedno - rząd nie zamierza realizować swoich deklaracji zawartych w exposé Premiera.

Uważamy, że w 2007 roku nakłady z budżetu państwa na szkolnictwo wyższe powinny się kształtować na poziomie nie niższym niż 1,2% PKB. W odniesieniu do badań naukowych niezbędne jest podjęcie działań ratunkowych zaplanowanych na najbliższe lata, z tym, że w 2007 roku nakłady na naukę z budżetu państwa powinny osiągnąć poziom 0,6% PKB.

Oceniając realistycznie niewielkie szanse na zasadniczą przebudowę projektu Budżetu Państwa na 2007 r. postulujemy, aby Sejm RP dokonał choć minimalnych korekt. Postulujemy:

1. W odniesieniu do działu „szkolnictwo wyższe” - zwiększenie środków finansowych o co najmniej 300 mln zł na ratowanie ładu płacowego w szkołach wyższych i na wydatki rzeczowe uczelni.
2. W odniesieniu do działu „nauka” - zwiększenie środków finansowych o co najmniej 300 mln zł na poprawę wyposażenia specjalistycznych laboratoriów świadczących usługi na rzecz przedsiębiorstw oraz na rozwój kadry naukowej, w tym na badania własne szkół wyższych.

Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki
NSZZ „Solidarność”
/-/ Janusz Sobieszkański

Poniżej przedstawiamy trzy opinie o projektach ustaw:

- 1) o NARODOWYM CENTRUM BADAŃ I ROZWOJU,
- 2) o ZMIANIE USTAWY O ZASADACH FINANSOWANIA NAUKI,
- 3) o ZMIANIE USTAWY O JEDNOSTKACH BADAWCZO-ROZWOJOWYCH ORAZ O ZMIANIE USTAWY O OGRANICZENIU PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ PRZEZ OSOBY PEŁNIĄCE FUNKCJE PUBLICZNE.

Te trzy opinie opatrzyliśmy powtórzoną trzykrotnie jednym, dość długim komentarzem wstępnym, ponieważ wszystkie trzy stanowią jakby jeden pakiet.

(RED.)

Warszawa, dnia 15 września 2006 r.

Krzysztof J. Kurzydłowski
Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Edukacji i Nauki

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” odpowiadając na pismo Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego znak DSN/1758/MP/06 z dnia 7 sierpnia 2006 r., przedstawia uwagi do projektu ustawy

O NARODOWYM CENTRUM BADAŃ I ROZWOJU

(projekt z dnia 7 sierpnia 2006 r.)

Wprowadzane zmiany w sektorze badań naukowych należy rozpatrywać łącznie dla trzech projektów ustaw¹: o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (projekt z dnia 7 lipca 2006 r.), o zmianie ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych oraz o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (projekt z 4 sierpnia 2006 r.) oraz o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki (projekt z dnia 07.08.2006 r.). Na uwadze należy mieć także regulacje prawne dotyczące szkolnictwa wyższego i Polskiej Akademii Nauk.

Umieszczone dalej szczegółowe uwagi do projektów ustaw przedstawiamy w ramach dyskusji nad wybranymi elementami działań dla poprawy stanu badań naukowych i rozwojowych. Zakładamy, że do pakietu regulacji prawnych oprócz wymienionych trzech projektów ustaw, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego wkrótce dołączy projekty zmian ustaw dotyczących szkolnictwa wyższego oraz ustawy o PAN. Wszystkie te regulacje powinny stanowić łączny pakiet inicjujący proces zmian. Dopiero modyfikacja całego prawa obowiązującego w sferze nauki, może znacząco zmienić jej wpływ na rozwój państwa. W takich pracach Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „S” pragnie aktywnie uczestniczyć.

Działania w kierunku lepszego wykorzystania potencjału jednostek naukowych powinny być prowadzone szczególnie rozważnie, gdyż odbywają się w warunkach zmniejszającego się finansowania nauki (projekt budżetu państwa na 2007 rok). Nadrzędnym celem powinno być zagospodarowanie potencjału badawczego, szczególnie osobowego, z uwzględnieniem bezpieczeństwa socjalnego pracowników. Należy rozważyć wprowadzenie systemu gwarancji zatrudnienia dla tych, którzy swymi pracami potwierdzili zdolności do samodzielnej pracy badawczej. Nie stać nas na dalsze marnotrawienie ludzi mających wiedzę, koncepcje i umiejętności.

Uważamy, że sektor badań naukowych wymaga poważnych zmian. Celem tych zmian powinno być większe zaangażowanie w prowadzenie badań służących gospodarstwu i społecznemu rozwojowi kraju oraz ułatwienie wdrażania wyników tych badań. Taki cel deklaruje także Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego - autor projektu ustawy. Jedną z możliwych zmian organizacyjnych jest proponowane utworzenie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR). Podobne formy organizacji badań od wielu lat istnieją w krajach Unii Europejskiej. W krajach tych jednak warunki prowadzenia badań znacznie odbiegają od występujących u nas. Nie można przejmować wzorców UE w zakresie organizacji jednostek naukowych, równocześnie nie czyniąc tego np. w stosunku do modelu awansu naukowego, który jest przecież podstawowym czynnikiem hamującym bądź przyspieszającym rozwój. Kolejne różnice - jak wiadomo - występują w poziomie nakładów na naukę w odniesieniu do PKB. Inna jest struktura potencjalnych odbiorców wyników badań w krajach „wzorcowych”, gdzie funkcjonują liczne duże jednostki gospodarcze nastawione na współpracę z jednostkami naukowymi. U nas podstawowa wartość dodana z utworzenia NCBR może wynikać przede wszystkim z efektu „przewietrzenia” struktur naszej nauki, która w ostatnich kilkunastu latach przeszła kilka reorganizacji, niestety bez widocznych pozytywnych zmian. Jednak ten argument wymagałby nazwania przyczyn niepowodzeń. To ułatwiłoby podjęcie właściwych decyzji dotyczących niezbędnych zmian. Niestety, proponowana fragmentaryczność rozwiązań powoduje, że uzyskanie zadawalających następstw jest mało prawdopodobne.

Zgadzać się z potrzebą koncentracji i rozwoju badań na wybranych kierunkach, w organizacji strefy nauki należy uwzględnić obecną postać gospodarki krajowej, w większości składającej się z małych podmiotów, organizacyjnie i kapitałowo nieprzystosowanych do asymilacji wyników dużych projektów badawczych. Kierunki badań uznawane za nowoczesne są bardzo kosztowne. Powstaje pytanie, czy bez znaczącego zwiększenia finansowania nauki ma sens tworzenie NCBR, skoro nie wiemy, skąd mają być wygoszpodarowane środki finansowe na nowe badania i organizację Centrum?

Należy także odpowiedzieć na pytania: czy sektor nauki ma zaspakajać głównie potrzeby występujące w krajach bardziej rozwiniętych gospodarczo, czy pracować na potrzeby rozwoju naszego kraju? Czy można samofinansować się ze środków europejskich nie obciążając budżetu?

Centrum koordynujące badania miałoby pole do działań. Lecz należy wyposażyć je w różnorodne środki oddziaływania, nie dekretując z góry, że jedynie pewne z nich są właściwe. W tym kontekście błędne jest ograniczenie udziału małych lub III kategorii jednostek naukowych (wg często zasadnie kwestionowanej oceny parametrycznej) w projektach finansowanych przez Centrum (art.15 projektu ustawy o NCBR). Kategoria jednostki nie powinna być barierą do udziału w konkursach. Barierą może być jedynie zdolność do realizacji zadania badawczego, co może być oceniane na drodze postępowania konkursowego.

¹ Przedstawiamy identyczny wstęp dla trzech projektów ustaw: o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (projekt z dnia 7 lipca 2006 r.), o zmianie ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych oraz o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (projekt z 4 sierpnia 2006 r.) oraz o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki (projekt z dnia 07.08.2006.).

wego. Z zasady zadanie badawcze realizuje jednostka, która potrafi je dobrze wykonać a nie ta, która ma jedynie wysoką kategorię (najczęściej jednostka o wysokiej kategorii spełni ten warunek).

Mało skuteczne - jak dotychczas - zalecenia konsolidacji jednostek naukowych wynikają z prób jej **administracyjnego wymuszania**. Natomiast może do niej dojść, gdy będzie ona rozpoczynać się wspólną pracą nad projektami badawczymi. Także z tego względu nie należy ograniczać dostępu do realizacji zadań badawczych. Teoretycznie - wg projektu - mniejsza jednostka mogłaby nie występować samodzielnie, lecz wspólnie z większą, ale w praktyce takie działanie będzie trudne w realizacji, także ze względu na nieprecyzyjność zapisów projektu ustawy.

Uwzględniając powyższe proponuje się dopuścić do konkursów na realizację zadań badawczych konsorcja, sieci naukowe i inne fora współpracy, spełniające wymagania dotyczące łącznych obrotów, np. o podanej w projekcie wysokości 500 000 Euro (art. 15 ustawy o NCBR²).

W największym stopniu należy chronić i wykorzystać doświadczoną we wdrażaniu wyników badań kadre specjalistów z jednostek badawczo-rozwojowych, zgodnie z apelem Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”³. Umożliwi to szybsze i skuteczniejsze wdrażanie wyników badań niż rozpoczynanie podobnych działań od początku, np. przez tworzenie akademickich inkubatorów przedsiębiorczości oraz centrów transferu technologii⁴. Takie jednostki powinny powstawać wspólnie z jednostkami badawczo-rozwojowymi, wykorzystując ich bazę materialną i doświadczenie pracowników. Przy próbach nawiązywania takiej współpracy wyraźnie ujawnia się ułomność istniejącego modelu awansu naukowego, który dyskryminuje kwalifikacje osób mających poważne osiągnięcia we wdrażaniu wyników badań naukowych, co tę współpracę znacząco ogranicza.

W kraju powstają centra badawczo-rozwojowe zagranicznych firm (np. IBM Polska Sp. z o.o., Delphi S.A.), korzystające nawet z pomocy publicznej (projekt budżetu państwa na 2007 rok). Wymaga wyjaśnienia, czy będą mogły one również ubiegać się o środki na badania pochodzące z budżetu państwa. Może być konieczne zaznaczenie, że w konkursach organizowanych przez NCBR mogą uczestniczyć krajowe/zarejestrowane w kraju (zatrudniające co najmniej, np. w 90% obywateli polskich) jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe.

Wyjaśnienia wymaga, czy jednostka badawczo-rozwojowa jest także jednostką naukową w rozumieniu ustawy. Czy sieć naukową mogą tworzyć JBR-y (art. 2.12) ustawy o zuzfn.

Zdefiniowania i wyjaśnienia wymaga ograniczenie dotyczące ciągłego sposobu prowadzenia badań w ramach sieci (art. 2.12) ustawy o zuzfn). Może to być usztywnieniem utrudniającym grupowanie się jednostek naukowych wokół zadania badawczego.

Skoro środki na badania naukowe i prace rozwojowe w roku 2004 kierowane były do 957 jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową⁵, z czego łącznie 403 stanowiły jednostki badawczo-rozwojowe, jednostki organizacyjne uczelni oraz placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk, to w pierwszej kolejności wyjaśnienia i uregulowania wymagają zasady finansowania pozostałej większej części odbiorców środków przeznaczonych na badania.

Uwagi szczegółowe i zmiany zapisów projektu ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (proponowane zmiany zaznaczono pogrubioną kursywą)

Art. 3

3. Za zgodą ministra właściwego do spraw nauki Centrum może udostępnić zainteresowanym stronom wyniki badań bezpłatnie, jeżeli przemawia za tym interes publiczny.

Art. 5

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

*1) jednostce naukowej, **konsorcjum naukowym** - należy przez to rozumieć jednostkę, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390, z późniejszymi zmianami);*

Art. 9

1. W zakresie realizacji zadań Centrum Dyrektor zasięga opinii Zespołów Ekspertów.

*2. Zespoły Ekspertów, stałe lub doraźne, ustanawia Minister na wniosek Dyrektora, spośród wybitnych krajowych przedstawicieli nauki, **oraz w uzasadnionych przypadkach również i zagranicznych**, a także spośród specjalistów z zakresu finansów i gospodarki.*

Doprecyzowując udział zagranicznych specjalistów w zespołach ekspertów mamy na uwadze zarówno interes krajowych badań, konieczność utrzymania tajemnicy handlowej, jak i wysokie koszty ich zatrudnienia.

Art. 11

1. Członków Rady powołuje i odwołuje Minister.

2. Rada liczy:

² Projekt z dnia 07.08.2006 r. ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki

³ Apel nr 3 Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” w sprawie restrukturyzacji jednostek badawczo-rozwojowych. Spała, 5–6.06.2006 r.

Walne Zebranie Delegatów Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” zwraca się do Rządu RP oraz do ministrów nadzorujących jednostki badawczo-rozwojowe, by w sytuacji ich restrukturyzacji oraz w kontekście powołania Narodowego Centrum Badań i Prac Rozwojowych nie zniszczyć ich dorobku naukowego oraz wartościowej kadry specjalistów.

Jesteśmy przekonani, że jednostki badawczo-rozwojowe, ich dorobek i kadra, powinny być jak najlepiej wykorzystane dla gospodarczego i cywilizacyjnego rozwoju Polski, dla realizacji przez nasz kraj Strategii Lizbońskiej, a także dla najlepszego zagospodarowania środków finansowych w nowych obszarach dla nauki w dotychczasowych sektorowych programach operacyjnych oraz programach operacyjnych na lata 2007-2013.

⁴ Art. 86 ustawy z dnia 27.07.2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym.

⁵ Uzasadnienie do projektu z dnia 2006-08-07 ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju

1) sześciu przedstawicieli środowiska naukowego: po dwóch przedstawicieli powołanych spośród czterech kandydatów, wskazanych odpowiednio przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego, Polską Akademię Nauk i Radę Główną Jednostek Badawczo-Rozwojowych;

Art. 14

4. W Zespole Ekspertów oceniających oferty na wykonanie zadania badawczego o wartości przekraczającej 1 milion EURO powinni być powołani co najmniej jeden specjalista z zagranicy.

Jest to regulacja, która powinna być przedyskutowana w kontekście potrzeby utrzymania niektórych badań w tajemnicy.

Art. 15

1. ~~W konkursie na realizację zadań badawczych mogą brać samodzielnie udział jednostki naukowe, posiadające kategorie I bądź II, nadana w wyniku oceny parametrycznej, a także jednostki organizacyjne prowadzące działalność badawczo-rozwojową, a także konsorcja oraz holdingi naukowe i badawczo rozwojowe, jeżeli w roku poprzedzającym złożenie wniosku osiągnęły roczny obrót z tytułu tej działalności w wysokości co najmniej 500 000 EURO.~~

2. ~~W konkursie jak w ust. 1 mogą uczestniczyć jednostki, które zatrudniają co najmniej 90% pracowników mających obywatelstwo polskie.~~

Nie ma potrzeby ograniczenia udziału jednostek naukowych w konkursach, należałoby dopuścić wszystkie ze względu na priorytet badań naukowych w Polsce, a kwalifikacje jednostek czy zespołów naukowych z tych jednostek powinny być ocenione każdorazowo w postępowaniu konkursowym.

Art. 19

1. Minister przydziela Centrum środki finansowe na podstawie planu finansowego Centrum w wysokości do 15% środków budżetowych na naukę w danym roku budżetowym:

1) w formie dotacji celowej na realizację poszczególnych programów strategicznych oraz zadań określonych w art. 4;

2) dotacji podmiotowej na działalność Centrum.

2. Centrum może uzyskiwać środki finansowe z innych źródeł, a w szczególności z:

8) 2%-owego odpisu na naukę z prywatyzacji, zarządzanego przez Fundację Nauki Polskiej.

Nakłady finansowe na NCBR wymagają ograniczenia, a zwłaszcza w początkowym okresie jego działalności. Z uzasadnienia do projektu ustawy wynika, że w I roku działania Centrum (rok 2007) zamierza się przeznaczyć na jego działalność 24% budżetu nauki.

Oceniając projekt ustawy pod względem stymulacji i poprawy transferu prac B+R do gospodarki, można stwierdzić, że w przedstawionym brzmieniu nie rozwiązuje ona wszystkich kwestii. Stawiany w Narodowym Planie Rozwoju nadrzędny cel poprawy efektywności i konkurencyjności jednostek naukowych na rynku polskim i zagranicznym, instytucjonalnie wspierany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, przy obecnych regulacjach przedmiotowej ustawy budzi poważne obawy co jego osiągnięcia.

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”, popierając generalnie ideę utworzenia Centrum, uważa, że projekt ustawy wymaga jednak dopracowania. W szczególności warto by uwzględnić istniejące i rozwijające się formy organizacji nauki takie jak centra zaawansowanych technologii, platformy technologiczne, zintegrowane instytuty naukowo-technologiczne, instytuty sieciowe i sieci instytutów oraz centra i sieci doskonałości.

Ustawa i tym samym Centrum nie może rozwiązać wszystkich problemów nauki polskiej. W obszarze nauki obowiązuje bowiem kilka ustaw. Niezbędne jest rozwiązanie systemowe, całościowo porządkujące sferę badań. Niezwykle trudno będzie to uczynić bez znaczącego zwiększenia nakładów na naukę i tym sposobem uzyskania pola do przeprowadzenia niezbędnego manewru - bez utraty potencjału, który jeszcze posiada.

Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

/-/ Janusz Sobieszczęński

Warszawa, dnia 15 września 2006 r.

Krzysztof J. Kurzydłowski

Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Edukacji i Nauki

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” odpowiadając na pismo Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego znak DBG/4949/06 z dnia 7 sierpnia 2006 r., przedstawia uwagi do projektu ustawy

O ZMIANIE USTAWY O ZASADACH FINANSOWANIA NAUKI

(projekt z dnia 7 sierpnia 2006 r.)

Komentarz wstępny jak w poprzedniej opinii do projektu ustawy.

Uwagi szczegółowe i zmiany zapisów projektu ustawy o zasadach finansowania nauki

(proponowane zmiany zaznaczono pogrubioną kursywą)

Z uwagi na brak projektów rozporządzeń wykonawczych nie sposób jest obiektywnie ocenić i zaopiniować proponowane zmiany. Aby ocenić skutki i zasadność wszystkich zmian niezbędna jest ocena całego pakietu zmian legislacyjnych, łącznie z projektami przewidzianych w nowelizacji rozporządzeń.

Art. 2 pkt 12)

sieć naukowa - grupę jednostek naukowych podejmujących na podstawie umowy zorganizowaną współpracę związaną z prowadzonymi przez nie w sposób ciągły wspólnymi badaniami naukowymi lub pracami rozwojowymi, służącymi rozwojowi specjalności naukowej tej sieci lub realizacji zadania naukowego;

Art. 4a ust. 1

Jeśli umowa między Ministrem a podmiotem otrzymującym środki finansowe na naukę albo decyzja o przyznaniu środków nie stanowi inaczej, właścicielem praw własności przemysłowej, wynikających z prac lub zadań sfinansowanych przez Ministra,

jest podmiot, któremu Minister przyznał środki finansowe na naukę, a w przypadku projektów celowych podmiot i jednostka naukowa wykonująca badania w tym projekcie.

Art. 7 ust.2

Wysokość środków finansowych na naukę przeznaczonych na cele określone w ust. 1 Minister ustala w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonej na naukę, z tym, że na badania, o których mowa w ustępie 1 pkt. 1 przeznacza się nie więcej niż 15% tych środków.

Obecnie nie jest możliwe uzasadnienie wielkości środków finansowych przekazywanych na NCBR. Należy uchronić się przed dezorganizacją działania jednostek naukowych do czasu sprawdzenia stopniowej realizacji przyjętej koncepcji. Nakłady finansowe na NCBR wymagają ograniczenia, a zwłaszcza w początkowym okresie jego działalności. Z uzasadnienia do projektu ustawy o NCBR wynika bowiem, że w I roku działania Centrum (rok 2007) zamierza się przeznaczyć na jego działalność 24 % budżetu nauki.

Art. 9 ust. 5.

Projekty programów wieloletnich opracowanych przez poszczególnych ministrów, których część stanowią badania naukowe lub prace rozwojowe, podlegają w tej części opiniowaniu przez Ministra, przed przedłożeniem przez właściwego ministra projektu programu do ustanowienia.

Art.10 ust. 1.

Finansowanie projektów celowych obejmuje projekty o tematyce określonej przez wnioskodawcę, zgłaszane przez przedsiębiorców, **konsorcja naukowo-przemysłowe** lub inne podmioty mające zdolność bezpośredniego zastosowania wyników projektu w praktyce.

Art.10 ust. 4.

Środki finansowe na naukę przeznaczone na refundację finansowania kosztów projektów celowych są przekazywane przedsiębiorcom, **konsorcjom naukowo-przemysłowym** lub innym podmiotom posiadającym zdolność bezpośredniego zastosowania wyników projektu w praktyce na podstawie umowy.

Proponujemy również wyjaśnienie sprawy kontroli (przez ministra właściwego do spraw nauki) wydatków przedsiębiorcy, poniesionych w ciężar realizacji projektu.

Art. 11 ust. 4.

Środki finansowe na naukę przeznaczone na badania wspólne sieci naukowej **lub konsorcjum naukowego** są przekazywane jednostce naukowej wskazanej w umowie dotyczącej utworzenia sieci **lub konsorcjum**, na podstawie wniosku tej jednostki.

Art. 11 ust. 5.

Środki finansowe na naukę przeznaczone na finansowanie działalności statutowej określonej w ust. 1 są przekazywane w formie dotacji podmiotowej jednostkom naukowym pierwszej, drugiej i trzeciej kategorii.

Art. 14 ust.1

Finansowanie działalności wspomagającej badania obejmuje:

5) wdrażanie regulacji prawnych obowiązujących w Unii Europejskiej.

Wiele aktów prawnych UE wymaga kwalifikowanego uprzywilejowania.

Art. 15

Proponujemy zmianę kolejności:

1. Finansowanie programów lub przedsięwzięć określanych przez Ministra obejmuje działania dotyczące:

- 12) określania kierunków badań naukowych i prac rozwojowych najistotniejszych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego kraju;**
- 23) rozwoju jednostek organizacyjnych działających na rzecz współpracy między nauką i gospodarką;**
- 34) wspomagania restrukturyzacji jednostek naukowych przeprowadzanej przez organy administracji rządowej sprawujące nadzór nad tymi jednostkami lub przez Prezesa Polskiej Akademii Nauk;**

Zmiana kolejności wydaje się właściwa, bo określanie najistotniejszych kierunków badań jest zadaniem o wadze dużo wyższej niż wspomaganie restrukturyzacji jednostek.

Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

/-/ Janusz Sobieszkański

Warszawa, dnia 15 września 2006 r.

Krzysztof J. Kurzydłowski

Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Edukacji i Nauki

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” odpowiadając na pismo Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego znak DSN/1743/TM/06 z dnia 8 sierpnia 2006 r., przedstawia uwagi do projektu ustawy

**O ZMIANIE USTAWY O JEDNOSTKACH BADAWCZO-ROZWOJOWYCH
ORAZ O ZMIANIE USTAWY O OGRANICZENIU PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI
GOSPODARCZEJ PRZEZ OSOBY PEŁNIĄCE FUNKCJE PUBLICZNE**

(projekt z dnia 4 sierpnia 2006 r.)

Komentarz wstępny jak w poprzedniej opinii do projektu ustawy.

Uwagi szczegółowe i zmiany zapisów projektu ustawy

**o zmianie ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych oraz o zmianie ustawy
o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne**

Do art. 1.

- Art.2 ust.1 - proponujemy utrzymać.

- Art.2 ust.2 dotychczasowe zapisy ustawy należy utrzymać w **pkt 3 i 5**. Proponowane zmiany uważamy za szkodliwe. Uchylenie punktów 3 i 5 jest daleko posuniętą ingerencją w działalność jednostek badawczo-rozwojowych. Jeżeli jednostka badawczo-rozwojowa ma odpowiedni potencjał, to powinna mieć pełne prawo do podejmowania działań w zakresie poprawy stosowanych przez siebie metod prowadzenia badań i prac rozwojowych. Opracowywanie analiz i ocen dotyczących stanu i rozwoju poszczególnych dziedzin nauki i techniki oraz stanu i rozwoju poszczególnych gałęzi przemysłu powinno być jednym z podstawowych działań jednostek badawczo-rozwojowych. To samo dotyczy opracowywania propozycji w zakresie wykorzystywania w kraju osiągnięć światowej nauki i techniki. Podobnie jak pozbawienie jednostek badawczo-rozwojowych, mających uprawnienia do nadawania stopni naukowych oraz odpowiednich warunków materialno-technicznych, prawa do prowadzenia studiów podyplomowych.
- Art.2 ust.3 - proponujemy brzmienie: „*Jednostki badawczo-rozwojowe mogą, prowadzić działalność gospodarczą na zasadach określonych w przepisach odrębnych. Działalność ta jest wydzielona pod względem organizacyjnym, finansowym i rachunkowym z działalności określonej w ust 2.*”, z **zastrzeżeniem ust. 4a**”.
- KSN popiera dodanie **pkt. 4a zaproponowanego przez Radę Główną JBR** o treści: „*Nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r o swobodzie działalności gospodarczej Dz. U. Nr 173, poz. 1807) wytwarzanie w ramach badań naukowych lub prac rozwojowych, unikatowych urządzeń i aparatury naukowo-badawczej, a także wykonywanie usług badawczo-rozwojowych związanych z działalnością statutową jednostki badawczo-rozwojowej.*”
- Art.2 ust. 4 - należy pozostawić dotychczasowy zapis. Uchylenie jest merytorycznie nieuzasadnione i pozbawia JBR możliwości dokształcania pracowników inżynierskich zakładów przemysłowych.
- Art.7 ust.1 - należy pozostawić dotychczasowy zapis. Proponowane zmiany uważamy za błędne. Brak jest merytorycznego uzasadnienia do działań ministra sprawującego nadzór nad jednostką (a było to w dotychczasowym brzmieniu art.7 ust.1). Łączenie, dzielenie, reorganizacja, likwidacja lub przekształcenie w przedsiębiorstwo państwowe jednostki badawczo-rozwojowej w proponowanym zapisie zależy tylko od „kapsyłu” ministra.
- Art.7 ust.2 - proponujemy brzmienie: „*Minister sprawujący nadzór nad jednostką badawczo-rozwojową, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw nauki i ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, z własnej inicjatywy po zaopiniowaniu przez radę naukową jednostki albo na wniosek dyrektora lub rady naukowej jednostki badawczo-rozwojowej, w drodze rozporządzenia, po zapoznaniu się z opinią związków zawodowych działających w jednostce badawczo-rozwojowej, przeprowadza jej połączenie, podział, reorganizację, likwidację lub przekształcenie w przedsiębiorstwo państwowe albo włączenie do przedsiębiorstwa państwowego, po uzgodnieniu z organem założycielskim tego przedsiębiorstwa.*”.
- Art.10a i art.10b - proponujemy pozostawić. Jeżeli jednostki badawczo-rozwojowe po skomercjalizowaniu, jako spółki będą prowadziły działalność naukową, badawczą i wdrożeniową, to powinny mieć radę naukową.
- Art.13a - występuje tu brak konsekwencji pomiędzy ustępem 1-3 (sprzedaż majątku o wartości powyżej 50 000 euro wymaga zgody ministra skarbu, a w przypadku innych form rozporządzania aktywami trwałymi nie określono progu ich wartości). Uważamy za konieczne precyzyjne określenie sytuacji, w jakich wymagana jest zgoda ministra.
- Art.18, art. 19 - proponujemy utrzymać. Uchylenie spowoduje wzrost kosztów funkcjonowania jednostek badawczo-rozwojowych, a co za tym idzie utrudni im funkcjonowanie.
- Art.21 ust. 2 - proponujemy pozostawienie 5 letniej kadencji dyrektora. Kadencja ta powinna się różnić od kadencji Rady Naukowej (4 lata).
- Art.24 ust. 6 - należy rozważyć czy dodanie ust.6 w proponowanym brzmieniu zdyscyplinuje rady naukowe i ułatwi pracę dyrektorom, czy też utrudni wypracowanie prawidłowego stanowiska.
- Art.25 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 - negatywnie oceniamy propozycję nowych zapisów. Możliwość stanowienia w składzie rady naukowej do 50% osób spoza jbr - co nie musi, ale może mieć miejsce - świadczy o słabej kadrze naukowej jednostki. Uzasadnionym wydaje się ustanowienie tej granicy na poziomie niższym, np. do 20% osób spoza JBR w składzie rady naukowej, które powinny raczej stanowić uzupełnienie składu rady o dodatkowych, niezbędnych specjalistów. Co do trybu powoływania członków rady naukowej spoza jbr, to powołujący minister sprawujący nadzór nad jednostką powinien dokonywać nominacji z uwzględnieniem kandydatów zaproponowanych przez daną jednostkę, jako najlepiej zorientowaną w potrzebach. Mianowanie członków rady naukowej przez ministra nie może spowodować utraty uprawnień jednostki do nadawania stopni naukowych.

Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
/-/ Janusz Sobieszkański

PLANY PRACY KOMISJI PROBLEMOWYCH KSN na lata 2006-2010

Komisja ds. Warunków Pracy i Spraw Socjalnych

na okres: sierpień 2006 – grudzień 2007

1. Bieżąca pomoc merytoryczna dla Komisji Zakładowych, skupionych w KSN, w konkretnych sprawach związanych z zagadnieniami:
 - . tworzenia i funkcjonowania funduszu świadczeń socjalnych, bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - . działania Społecznych Inspektorów Pracy,
 - . emerytur i rent,
 - . mobbingu.
2. Poszerzanie wiedzy Komisji Zakładowych w kwestiach dotyczących warunków pracy i zagadnień socjalnych poprzez:
 - . organizowanie spotkań szkoleniowych,
 - . przygotowanie publikacji (głównie w „Wiadomościach KSN”).
3. Analiza aktualnego stanu prawnego w zakresie warunków pracy i pomocy socjalnej w uczelniach i placówkach naukowych.
Cel: przygotowanie nowych propozycji do ewentualnego wprowadzenia w ustawodawstwie krajowym.
4. Ewentualna pomoc w tworzeniu Zakładowych Układów Zbiorowych Pracy (w zakresie warunków pracy i spraw socjalnych) dla zainteresowanych szkół wyższych.
5. Pozyskiwanie do współpracy osób zajmujących się warunkami pracy i sprawami socjalnymi w poszczególnych zakładowych organizacjach związkowych – członkach KSN.
6. Podjęcie próby zebrania informacji na temat spraw socjalnych i warunków pracy w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki w krajach Unii Europejskiej.

Przewodniczący Komisji - Tadeusz Kolenda

Komisja ds. Zagranicznych

1. Gromadzenie, przetwarzanie, opracowywanie i rozpowszechnianie informacji napływających do KSN na temat ważnych wydarzeń w sektorze szkolnictwa wyższego i nauki w Europie i na świecie, a zwłaszcza w UE.
2. Na wniosek Rady i jej Prezydium oraz komisji KSN pozyskiwanie określonych informacji na temat różnych aspektów szkolnictwa wyższego i badań za granicą.
 1. Gromadzenie, przetwarzanie, opracowywanie i rozpowszechnianie informacji w Sekcji na temat działań podejmowanych przez Education International, ETUCE, UNI i EUROCADRES.
 2. Przygotowywanie projektów opinii i stanowisk, na prośbę EI i ETUCE i innych międzynarodowych struktur związkowych, na temat wydawanych dokumentów i podejmowanych działań przez Komisję Europejską (komunikaty, rekomendacje, projekty dyrektyw etc.), a także UNESCO, OECD, WTO i inne organizacje międzyrządowe.
1. Współpraca w realizacji badań ankietowych i innych opracowywanych przez EI, ETUCE i inne międzynarodowe struktury związkowe.
1. Organizacja seminariów z udziałem i we współpracy z zagranicznymi organizacjami związkowymi szkolnictwa wyższego i badań, w tym:
 - . organizacja posiedzenia Komitetu Sterującego UNI-IBITS w Krakowie w 2006 r.
 - . udział w zorganizowaniu w 2007r. spotkania z pracodawcami w dziedzinie edukacji w Polsce połączonego z seminarium na temat dialogu społecznego,
 - . udział w zorganizowaniu Konferencji Bałtyckiej na wiosnę 2007 r. (organizowana jest średnio co 2 lata),
 - . zorganizowanie pobytu w Polsce związkowców z Egiptu (w kwietniu lub maju 2007 r.).
0. Udział w rozwijaniu Procesu Bolońskiego na poziomie europejskim oraz we wprowadzaniu go w Polsce. Kładzenie nacisku na uwzględnianie w rozwoju i implementacji tego procesu, zwłaszcza jego wymiaru społecznego.
1. Aktywne uczestnictwo w konferencjach, seminariach i okrągłych stołach organizowanych przez EI i ETUCE oraz inne międzynarodowe struktury związkowe.

Wyjaśnienie do projektu programu Komisji ds. Zagranicznych

Program zawiera ogromny zbiór spraw, które KSN jako związek zawodowy pracowników szkolnictwa wyższego i badań w dużym kraju europejskim powinien realizować. Jest to niezbędne, aby mógł odnosić większe korzyści dla swojej działalności związkowej w kraju oraz oddziaływać na decyzje różnych organizacji międzynarodowych międzyrządowych, które mają pośredni lub bezpośredni wpływ na kierunki rozwoju szkolnictwa wyższego i badań w Polsce. Pełna realizacja tego programu jest niezwykle czasochłonna i pracochłonna i wymaga spełnienia określonych warunków. Przede wszystkim niezbędna jest obsada etatowa na poziomie co najmniej 2 etatów z przeznaczeniem wyłącznie na potrzeby realizacji programu. Nigdzie w Europie bowiem praca związkowa nie jest wykonywana całkowicie społecznie, nawet w krajach kilkunastokrotnie mniejszych od Polski (np. na Litwie, Łotwie, w Estonii, Słowenii itd.). Praca związkowa wszędzie jest realizowana przez pracowników etatowych. Praca społeczna może być bowiem tylko uzupełnieniem pracy etatowej, a nie odwrotnie. Jeśli jest odwrotnie to prowadzi to do amatorszczyzny, mającej niewiele wspólnego z działalnością profesjonalną. Zatrudnienie obecnie 2 osób na pełnych etatach, a nawet tylko na jednym etacie, nie jest realne w dającej się przewidzieć przyszłości. Z konieczności praca ta musi być więc wykonywana w czynie społecznym z znanymi skutkami takiej działalności. Dla proponowanego programu oznacza to, że może być on tylko w niewielkiej części realizowany. W jakiej? To zależy od możliwości czasowych, wiedzy merytorycznej i umiejętności językowych członków Komisji, a także członków Rady KSN oraz chęci ich spożytkowa-

nia na konkretną pracę związkową w Komisji ds. Zagranicznych. Wobec powyższego proponowany program pracy Komisji należy traktować wyłącznie jako przewodnik, a nie zobowiązanie Komisji do jego zrealizowania.

Przewodniczący Komisji ds. Zagranicznych - Ryszard Mosakowski

Komisja ds. Organizacji i Finansowania Nauki

w roku akademickim 2006/2007

Prace Komisji w roku akademickim 2006/07 będą dotyczyć:

- monitorowania polskiego systemu nauki i szkolnictwa wyższego wraz z analizą zmian w Europie i na świecie,
- prowadzenia analiz systemu finansowania nauki i szkolnictwa wyższego - w szczególności opiniowania budżetu państwa w odpowiednich działach,
- współpracy z innymi komisjami KSN w opiniowaniu projektów legislacyjnych wnoszonych do Sejmu RP,
- współpracy z innymi komisjami KSN w sprawach bieżących dotyczących nauki i szkolnictwa wyższego, w szczególności współpracy przy opracowaniu Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Szkół Wyższych.

Prezentacja stanowiska Komisji przybiera najczęściej postać pisaną. Innym zadaniem, równie ważnym, jest udział w posiedzeniach komisji sejmowych, szczególnie w posiedzeniach Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, a także w posiedzeniach Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego.

Wśród zadań, które Komisja powinna realizować ze szczególnym staraniem, należy wymienić przygotowywanie dla Rady KSN projektów opinii o opracowaniach rządowych typu „strategia rozwoju”, a także przygotowywanie projektów opinii Rady KSN o projektach zmian ustawowych rządowych lub poselskich rozpatrywanych w Sejmie.

Przewodniczący Komisji - Jerzy Olędzki

Komisja ds. Interwencji

Komisja ds. Interwencji będzie kontynuować działalność w zakresie:

1. Udzielania pomocy w indywidualnych przypadkach naruszania prawa pracy, reprezentując pracowników w sądach pracy na podstawie art. 462 i 465 KPC (aktualnie trwa 7 procesów przed sądami pracy, w których uczestniczy przewodnicząca KI).
2. Udzielania pomocy Komisjom Zakładowym w przypadku naruszania przez pracodawców prawa pracy, w tym prawa związkowego.
3. Udzielania pomocy Komisjom Zakładowym przy opracowywaniu zakładowych przepisów prawa pracy.
4. Udzielania porad prawnych członkom związku i Komisjom Zakładowym.
5. Współpracy przy opracowywaniu nowych aktów prawnych (legislacja) w dziale nauka i szkolnictwo wyższe.
6. Prawnego wspomaganie działań Rady i Prezydium KSN.
7. Publikacji w dziedzinie prawa pracy na łamach „Wiadomości KSN”.
8. Prowadzenie szkoleń w zakresie prawa pracy, z uwzględnieniem specyfiki uregulowań w sektorze nauka i szkolnictwo wyższe.

Odnośnie punktu 1. planu szczegółowy terminarz pracy zazwyczaj określają poszczególne sądy pracy, przed którymi toczą się procesy. Działania objęte punktami 2-7 wyznaczają bieżące potrzeby indywidualne lub grupowe. Pierwsze spotkania o charakterze seminaryjno-szkoleniowym jest zaplanowane wstępnie na 13 stycznia 2007 r. szczegółowa problematyka zostanie opracowana w najbliższym czasie.

Przewodnicząca Komisji - Alicja Paplińska

Komisja ds. Restrukturyzacji Jednostek Badawczo-Rozwojowych

1. Bieżące śledzenie programów przekształceń jednostek badawczo-rozwojowych i gromadzenie informacji na ich temat.
2. Monitorowanie realizacji przekształceń na poziomie resortów nadzorujących i restrukturyzowanych jednostek oraz organizowanie działań interwencyjnych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, patologii i naruszania interesów pracowników.
3. Śledzenie i gromadzenie informacji na temat sytuacji jednostek badawczo – rozwojowych, w tym ekonomicznej i położenia pracowników, m. in. poprzez organizację spotkań ich przedstawicieli w poszczególnych resortach oraz spotkania z ministrami nadzorującymi.
4. Udział w procesach legislacyjnych aktów prawnych dotyczących sektora JBR (opiniowanie, udział w konferencjach uzgodnieniowych oraz podkomisjach i komisjach parlamentarnych).
5. Prowadzenie konsultacji na temat restrukturyzacji sektora JBR z partnerami krajowymi i zagranicznymi takimi jak Rada Główna Jednostek Badawczo-Rozwojowych, Porozumienie Obywatelskie, ministerstwo właściwe do spraw nauki oraz resorty nadzorujące, Union Network International, EUROCADRES, wybrani partnerzy związkowi i inni, formułowanie wystąpień itp.
6. Organizowanie pomocy prawnej i merytorycznej dla organizacji związkowych NSZZ SOLIDARNOŚĆ w przekształcanych jednostkach.
7. Rozpoznawanie i analizowanie problematyki innowacji, strategii innowacyjnych itp. w kontekście konieczności powiększenia udziału jednostek badawczo-rozwojowych w procesach innowacyjnościowych.
8. Rozpoznawanie problematyki udziału sektora JBR w międzynarodowych programach badawczych oraz projektach związanych z uczestnictwem Polski w Unii Europejskiej (fundusze strukturalne itp.).

Przewodniczący Komisji - Kazimierz A. SICIŃSKI

PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

Uzasadnienie do niżej przedstawionego wniosku znajduje się na stronie internetowej KSN:
<http://www.solidarnosc.org.pl/~ksn>.

(RED.)

Gdańsk, dnia 28.08.2006 r.

Trybunał Konstytucyjny

Al. Jana Christiana Szucha 12a, 00-918 Warszawa

WNIOSK O ZBADANIE ZGODNOŚCI NORM USTAWY Z DNIA 27 LIPCA 2005 R. „PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM” Z KONSTYTUCJĄ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Działając na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 4 i ust 2 Konstytucji R.P. (Dz. U 1997 r. Nr 78 poz. 483) Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” reprezentowana zgodnie z uchwałą Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nr 23/06 z dnia 17 maja 2006 r. przez:

- 1) Macieja Jankowskiego – Zastępcę Przewodniczącego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” oraz
- 2) Stefana Kubowicza – Skarbnika Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

wnosi o zbadanie zgodności:

1. art. 56 ust. 1, art. 58 oraz art. 274 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym” (Dz. U. 2005 r. Nr 164 poz. 1365, 2006 r. Nr 46 poz. 328) z art. 59 ust. 2 Konstytucji i wyrażonym tam prawem związków zawodowych do rokowań,
2. art. 118 ust. 1 zdanie 1, art. 119 ust. 1, art. 120, art. 128 ustawy powołanej w pkt 1 z art. 2 Konstytucji R.P. i wyrażonej tamże zasadzie demokratycznego państwa prawnego oraz z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji R.P. i wyrażonymi tam zasadami równego traktowania przez władze publiczne oraz zakazem dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym oraz z art. 73 Konstytucji R.P. i wyrażonej tam zasadzie wolności twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników oraz wolności nauczania
3. art. 124 pkt 4, art. 129 ust. 1, ust. 6 oraz art. 265 ustawy powołanej w pkt 1 z art. 20 i 22 Konstytucji R.P. i wyrażoną tamże zasadą wolności gospodarczej, art. 65 ust. 1 Konstytucji R.P., i wyrażoną tamże zasadą wolności wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy w zw. z art. 2 Konstytucji R.P. i wyrażoną tam zasadą demokratycznego państwa prawnego i art. 31 ust. 3 Konstytucji R.P. i wyrażonym tam przesłankom dopuszczalności ograniczeń korzystania z konstytucyjnych wolności i praw oraz zasadą proporcjonalności.

Zgodnie z art. 120 i 121 w zw. z art. 95 ust. 1 Konstytucji R. P. ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2005 r. Nr 164 poz. 1365, 2006 r. Nr 46 poz. 328) zwana dalej ustawą o szkolnictwie wyższym została uchwalona przez Sejm R.P. przy uczestnictwie Senatu R.P.

Następujące przepisy prawa i Statutu NSZZ „Solidarność” uchwalonego na XVII Krajowym Zjeździe Delegatów w Spale 28-29 maja 2004 r. zarejestrowanego 27 lipca 2004 r. wskazują, iż powyżej wymienione, kwestionowane normy ustawy o szkolnictwie wyższym są objęte zakresem działania NSZZ „Solidarność”:

1. art. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. 2001 Nr 79 poz. 854 wraz z póź. zm., dalej ustawa o związkach zawodowych) statujący, iż związek zawodowy jest dobrowolną i samorządną organizacją ludzi pracy, powołaną do reprezentowania i obrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych,
2. art. 2 ustawy o związkach zawodowych stwierdzająca, że prawo tworzenia i wstępowania do związków zawodowych mają pracownicy bez względu na podstawę stosunku pracy,
3. art. 4 ustawy o związkach zawodowych wskazujący, iż związki zawodowe reprezentują pracowników i inne osoby, o których mowa w art. 2 ustawy o związkach zawodowych, a także bronią ich godności, praw oraz interesów materialnych i moralnych, zarówno zbiorowych, jak i indywidualnych,
4. art. 21 ustawy o związkach zawodowych oraz art. 59 ust. 2 Konstytucji wskazujący, iż związkom zawodowym przysługuje prawo prowadzenia rokowań i zawierania porozumień,
5. § 5 ust 1 Statutu NSZZ „Solidarność” stwierdzający, że „Związek zrzesza pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę (także spółdzielczej umowy o pracę), a w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych zatrudnionych na podstawie członkostwa (wyboru, powołania, mianowania), jak również uczniów przyzakładowych szkół zawodowych świadczących pracę na rzecz zakładu pracy lub pobierających naukę zawodu, osoby wykonujące pracę nakładczą, osoby wykonujące prace na podstawie umowy agencyjnej, a także osoby czerpiące środki utrzymania z pracy wykonywanej na innej podstawie prawnej niż stosunek pracy. Członkami Związku mogą być także bezrobotni, emeryci i renciści oraz osoby odbywające zastępczą służbę wojskową. Utrata zatrudnienia, a także powołanie do odbycia zasadniczej służby wojskowej nie oznaczają utraty członkostwa,
6. § 6 pkt 1, 3 i 5 Statutu NSZZ „Solidarność” stwierdzający, iż „Celem Związku jest obrona godności, praw i interesów pracowniczych (zawodowych i socjalnych) członków Związku, a w szczególności: (1) zabezpieczanie praw pracowniczych w zakresie wykonywanej pracy zawodowej, wynagrodzenia, warunków socjalno-bytowych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, (3) dążenie do zapewniania pracownikom warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych, (5) podejmowanie działań w duchu dialogu społecznego, zmierzających do zharmonizowania interesów pracodawcy z interesami pracowników,
7. § 7 pkt 1, 2 i 4 Statutu NSZZ „Solidarność” konstatający, że „Związek realizuje swoje cele między innymi poprzez: (1) reprezentowanie swoich członków wobec pracodawców, władz i organów administracji państwowej, samorządu terytorialnego oraz organizacji i instytucji społecznych, (2) zawieranie i wypowiedanie układów zbiorowych pracy oraz innych porozumień z pracodawcami, (...) (4) udzielanie pomocy prawnej i podejmowanie interwencji w sprawach dotyczących zakresu działania Związku.”

SPRAWY ZAGRANICZNE

Przedstawiamy otrzymane Sprawozdania p. B. Misterkiewicza z Konferencji w Bratysławie pt. „Wzmocnienie dialogu społecznego II w sektorze edukacji” oraz Sprawozdanie p. p. E. Leszczyńskiej i B. Misterkiewicza z Konferencji ETUCE „Europa potrzebuje nauczycieli”.

(Red.)

Bogusław Misterkiewicz

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI ETUCE

„WZMOCNIENIE DIALOGU SPOŁECZNEGO II W SEKTORZE EDUKACJI”

Bratysława, 18 – 19 maja 2006 r.

W dniach 18 – 19 maja 2006 r. w Bratysławie odbyła się konferencja zatytułowana „Wzmocnienie dialogu społecznego II w sektorze edukacji”.

Konferencja była następstwem seminarium, które odbyło się w Brukseli w dniach 27 – 28 marca 2006 r. Obszerne sprawozdanie z tego seminarium przedstawił Ryszard Mosakowski w „Wiadomościach KSN” nr 3 – 4 (120 – 121) str. 19 – 21, dostępne także on line pod adresem <http://www.solidarnosc.org.pl/~ksn>

W konferencji wzięło udział ok. 70 osób, byli to związkowcy oraz kilku przedstawicieli krajowych organizacji pracodawców w sektorze edukacji.

Krajową Sekcję Oświaty i Wychowania reprezentował Leszek Ordon, a Krajową Sekcję Nauki – niżej podpisany. Związek Nauczycielstwa Polskiego był reprezentowany przez Dorotę Obidniak i Leszka Tokarskiego.

W sumie uczestnicy byli przedstawicielami 34 związków zawodowych pracowników edukacji z UE z krajów kandydujących (Rumunia i Bułgaria, która przysłała pięciu przedstawicieli).

Należy zaznaczyć, że Europejski Komitet Związków Zawodowych dla Edukacji (ETUCE) reprezentuje 112 nauczycielskich związków zawodowych we wszystkich krajach UE/EFTA i 13 związkach zawodowych w krajach kandydujących i przystępujących do UE.

Konferencja została otwarta przez Mitlaasa – przedstawiciela Słowackiego Ministerstwa Edukacji, a także przez Jana Gasperana – przewodniczącego Słowackiego Związku Pracowników Oświaty oraz Martina Rømera – Sekretarza Generalnego ETUCE.

Następnie została zaprezentowana przez Riku Matilainena (doradca ETUCE) końcowa wersja raportu z wyników badań ankietowych na temat statusu i roli pracodawców w dialogu społecznym w sektorze edukacji. Raport ten był podstawą do szerokiej dyskusji oraz do pracy w grupach tematycznych.

Powyższy raport został sporządzony w oparciu o badania ankietowe DS II (dialog społeczny II). Celem tych badań była identyfikacja pracodawców w obszarze edukacji w Europie oraz określenie obszaru dialogu społecznego w sektorze publicznym i prywatnym. Oprócz tego postanowiono określić dobre praktyki w tym obszarze a także zastanowić się w jaki sposób należy zapobiegać złym praktykom.

Za początek poważniejszego potraktowania tematyki dialogu społecznego w sektorze edukacji należy uznać zebranie Biura Egzekutywy ETUCE w dniach 6 – 7 grudnia 2006 r. w Luksemburgu.

Omówione w raporcie wyniki badań ankietowych należy traktować z pewną rezerwą. Podane w ankiecie pytania były zbyt ogólne i nie zawsze pasowały do każdej sytuacji.

Badania zostały przeprowadzone w 22 krajach UE i objęły 34 organizacje związkowe pracowników edukacji, należące do ETUCE.

W większości związki zawodowe skupiają pracowników wszystkich stopni edukacji łącznie z zawodowym i wyższym, chociaż były wyjątki, gdzie reprezentowany był tylko jeden stopień edukacji. Średni stopień przynależności pracowników do związków zawodowych w tej branży wynosił 57 %. Obejmuje to sektor publiczny, prywatny, religijny oraz pozostałe. Sektor publiczny jest największy i stanowi ok. 70 % całości.

Rozróżniono trzy możliwości prowadzenia negocjacji – na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Jeśli chodzi o prowadzenie wspólnych negocjacji z pracodawcami, to zasadniczo w krajach starej piętnastki UE (UE15) istnieją bardzo małe utrudnienia, natomiast są one znaczące w nowych krajach dziesiątki UE (UE10) oraz w krajach kandydujących.

Do najważniejszych przeszkód uniemożliwiających prowadzenie przez pracodawców wspólnych negocjacji można zaliczyć istniejące przepisy prawne, utrudnioną współpracę przedstawicieli rządowych na różnych poziomach edukacji, pewien opór samych pracodawców oraz niechęć do idei tworzenia wspólnych organizacji.

Organizacje pracodawców jednak istnieją i można powiedzieć, że średnia tych organizacji to pięć dla wszystkich krajów UE, wyjątek stanowi Szwecja, jest ich tam ok. pięćdziesiąt.

W krajach UE15 ok. 80% pracodawców należy do takich organizacji, natomiast w krajach UE10 i kandydujących tylko ok. 25% pracodawców.

Należy zwrócić uwagę, że w szkolnictwie wyższym najczęściej organizacje pracodawców spotyka się na poziomie krajowym, natomiast bardzo rzadko można je spotkać na poziomie instytucji.

Pracodawcy publiczni stanowią zdecydowaną większość we wszystkich krajach EU (średnia to 85% dla UE15 oraz 91% dla UE10 i krajów kandydujących).

Pracodawcy sektora prywatnego stanowią od 5% do 25% w krajach UE15 oraz znacznie mniej – od 1,5% do 10% w krajach UE10. Sektor wyznaniowy to tylko od 0,5% do 10%, przy czym jest on zdecydowanie wyższy w krajach UE15.

Uczestnicy ankiety stwierdzili, że na poziomie kształcenia przedszkolnego i podstawowego pracodawcy tworzą organizacje krajowe i lokalne, na poziomie liceum i szkolnictwa zawodowego dominują organizacje regionalne i krajowe, natomiast w szkolnictwie wyższym przeważają organizacje krajowe i instytucjonalne.

Przedstawione w tym raporcie badania pozwolą lepiej zrozumieć rolę i pozycję pracodawcy w dialogu społecznym w sektorze edukacji.

Następnie odbyła się dyskusja w trzech grupach tematycznych:

- o tematyka Dialogu Europejskiego,
- o struktura Dialogu Europejskiego,
- o powiązania krajowych dialogów socjalnych z Dialogiem Europejskim.

W sprawozdaniu z poszczególnych grup tematycznych szczególną uwagę zwrócono na warunki pracy i płacy pracowników oświaty, związany z tym stres, możliwości zatrudniania stażystów i sposób prowadzenia dialogu społecznego.

Przedstawicielka Bułgarii zwróciła uwagę na bardzo niskie płace w jej kraju dla pracowników oświaty. Bardzo ważnym problemem jest integracja młodych imigrantów, zwłaszcza w krajach UE15.

W drugim dniu obrad przedstawiciel Bułgarii, zastępca burmistrza małego miasteczka, Plamen Petkov przedstawił aktualne problemy związane z zatrudnianiem pracowników szkolnictwa. Niż demograficzny przyczynił się do zwolnienia dużej grupy pracowników oświaty.

Następnie Przewodniczący Słowackich Związków Zawodowych Pracowników Szkolnictwa Jan Gasperan przedstawił sposób negocjowania warunków pracy

pracowników oświaty na Słowacji. Negocjacje odbywają się w oparciu o kodeks pracy. Nauczyciele w szkolnictwie średnim pracują 23 godz. tygodniowo, wakacje trwają 8 tygodni. Czas pracy jest negocjowany każdego roku. Na Słowacji istnieje również Katolicki Związek Zawodowy Pracowników Oświaty. Działalność tego związku przedstawił Milan Martinak.

Konferencję zakończyło wystąpienie sekretarza generalnego ETUCE Martina Romera. Zaznaczył on, że raport Riku Matilainena będzie rozwijany i uzupełniany. Komisja Europejska będzie finansowała dalsze działania w tej tematyce, a także będą organizowane konferencje poświęcone dialogowi społecznemu w sektorze edukacji.

Konferencja umożliwiła przedstawicielom związków nauczycielskich i pracodawcom przedyskutować wspólne sprawy istotne dla wzmocnienia przyszłej współpracy na poziomie krajowym i europejskim.

Opracował: Bogusław Misterkiewicz

Elżbieta Leszczyńska
Bogusław Misterkiewicz

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI ETUCE „EUROPA POTRZEBUJE NAUCZYCIELI”

Bruksela, 12 czerwca 2006 r.

W dniu 12 czerwca 2006 roku w Brukseli spotkali się przedstawiciele związków zawodowych z całej Europy na konferencji ETUCE poświęconej kształceniu nauczycieli.

Hasło konferencji – „*Europa potrzebuje nauczycieli*” (Europe Needs Teachers) odzwierciedla zarazem istotę problemów i kierunek europejskiej debaty dotyczącej nauczycieli, m.in. w ramach związków zawodowych.

W konferencji uczestniczyło 70 przedstawicieli z 48 organizacji związkowych, a także zaproszeni prelegenci.

Program obrad o charakterze plenarnym obejmował kolejno następujące wystąpienia:

- Profil Nauczyciela Przyszłości (OECD),
- Wstępne wyniki przeglądu ETUCE na temat trendów w kształceniu nauczycieli,
- Zapewnianie jakości w kształceniu nauczycieli w Europie (Eurydice),
- Kształcenie nauczycieli w przyszłości,
- Dyskusję panelową.

Animatorem konferencji był dr Ulf Frederikson pracujący w Centrum Badań Komisji Europejskiej nad Kształceniem Ustawicznym.

Istotne informacje do dyskusji wniosła prezentacja p. Michaela Davidsona (OECD) zwracająca uwagę na związek pomiędzy współczesnym kontekstem edukacji i wynikającą z niego zmieniającą się rolą nauczyciela, co w kolei implikuje proces kształcenia i doskonalenia nauczycieli w przyszłości.

Wśród głównych czynników kształtujących profil nauczyciela w przyszłości prelegent wymienił:

- zwiększającą się autonomię szkół,
- bardziej zróżnicowaną populację uczniów.

Pierwszy czynnik wywołuje m.in. żądanie zwiększonej odpowiedzialności ze strony szkół, większą presję na wysokie oceny z egzaminów, nacisk na kierowanie szkołą, poszerzenie ról nauczycieli, zwiększenie potrzeb rozwoju zawodowego nauczycieli.

Drugi z kolei, wynikający ze zróżnicowania populacji uczniów, wymaga szczególnej polityki i praktyki działania polegającej na pomocy w integracji uczniów (np.

poprzez dobrze zorganizowane wsparcie językowe, jasno zdefiniowane cele i standardy edukacyjne).

Nauczyciele pracujący w szkołach stają niejednokrotnie przed nowymi dla nich wyzwaniami, a zatem wymagają wsparcia w ich rozwoju zawodowym. Badania OECD wykazały, że w krajach, w których wyniki nauczania są najwyższe, system wspomagania zawodowego nauczycieli posiada następujące cechy:

- jest usytuowany na poziomie indywidualnym szkoły lub w specjalistycznych instytucjach wspomagających,
- schematy doskonalenia zawodowego nauczycieli są selektywne,
- doskonalenie kadr przedszkoli jest ściśle związane z rozwojem zawodowym nauczycieli,
- kształcenie ustawiczne nauczycieli jest konstytutywną częścią systemu,
- szczególną wagę przykładana się do rozwoju zawodowego kadr zarządzających szkołami.

W konkluzji następująco scharakteryzowano profil nauczyciela przyszłości:

- z badań PISA wynika, że wyższa decentralizacja szkół prowadzi do wyższych osiągnięć edukacyjnych uczniów,
- stwierdzono, że role nauczycieli ewoluują w kierunku wychowawczym,
- szczególną wagę przypisuje się rozwojowi zawodowemu nauczycieli,
- istotne znaczenie ma dzielenie się dobrą praktyką między nauczycielami, szkołami, kierującymi polityką oświatową,
- istnieje potrzeba badań nad tym problemem, gdyż dostarcza rzetelnych danych a nie opinii.

Ujawniające się trendy w kształceniu i doskonaleniu nauczycieli przedstawiono na podstawie przeglądu dokonanego przez ETUCE w 125 organizacjach związkowych.

Prezentację pierwszych wyników badań ankietowych ETUCE w edukacji nauczycieli przedstawił Jorgen Thorsdun, dyrektor badań i rozwoju w Centrum Szkolnic-

stwa Wyższego w Kopenhadze. Raport końcowy zostanie opublikowany przez ETUCE jesienią 2006 r.

Wyłaniają się z niego m.in. następujące zagadnienia w odniesieniu do:

1. Kształcenia nauczycieli:

- nauczyciele szkół podstawowych kształceni są (3-5 lat) głównie w kolegiach lub kolegiach uniwersyteckich (52%);
- gimnazjów i ponadgimnazjalnych (3-7 lat) głównie w uniwersytetach (65%);
- problemem jest zachęcenie dobrych kandydatów do studiowania (59%) pomimo inicjatyw rządowych lub związkowych (65%);
- podjęto inicjatywy wdrażające proces Boloński (91%); 18% odpowiedzi wskazuje na brak działań w tym zakresie.

2. Proporcji między teorią i praktyką w kształceniu nauczycieli:

- praktyki studenckie są zazwyczaj oddzielane od przedmiotów teoretycznych,
- studenci mają możliwość pracy międzyprzedmiotowej,
- TIK (ICT) są formalnie włączone w programy kształcenia nauczycieli; w krajach skandynawskich oraz Europy Centralnej stwierdzono niewystarczający poziom wyposażenia w sprzęt TIK.

3. Trendów dotyczących kształcenia nauczycieli

- w większości krajów miały miejsce reformy w kształceniu nauczycieli, w niektórych nie było zmian od 2000 r.
- większość związków zawodowych (46%) ma stosunek neutralny do zmian w kształceniu nauczycieli; wysokie zadowolenie wyraziło 21% organizacji związkowych, niezadowolenie również 21%.

Nowe badania nt. „Zapewnienie jakości w edukacji nauczycieli w Europie” zostały przedstawione przez Marion Steinberger i Isabelle de Coster z EURYDICE (sieć informacyjna edukacji w Europie). Badania zostały przeprowadzone w 30 krajach Europy posiadających system uregulowań prawnych w zakresie oceny kształcenia nauczycieli i zasadniczo dotyczyły personelu dla trzech

poziomów kształcenia (CITE 1 - 3). Precyzyjniej przedstawiono zarys regulacji prawnych obejmujących ocenę zewnętrzną i wewnętrzną w badanych krajach. Określono, czy tego typu ustawy dotyczą tylko kształcenia nauczycieli, czy obejmują także całościowo szkoły wyższe. Opisano wpływ różnych czynników na ocenę zewnętrzną i wewnętrzną, jak kwalifikacje, dokumenty pozwalające określić kryteria oraz cel i samą procedurę oceny, a w końcu jej częstotliwość. Dokonano analizy wykorzystania wyników oceny wewnętrznej i zewnętrznej. Do tych wyników, a także do państwowych sprawozdań dotyczących takiej oceny, powinny mieć dostęp nie tylko szkoły, ale całe społeczeństwo.

Ocenie i akredytacji powinno podlegać także doksztalcenie nauczycieli (kształcenie ustawiczne). Dla tego typu kształcenia również dokonano przeglądu programów, metod kształcenia, dostępnych zasobów kadrowych oraz ich kwalifikacji, a także opinii uczestników.

Szczegółowe opracowanie tego wystąpienia jest dostępne w Internecie na stronie:<http://www.eurydice.org>

Wizję edukacji nauczycieli w przyszłości przedstawił prof. Daniel Kallos, były koordynator Sieci Europejskiej ds. Edukacji nauczycieli (TNTEE). Profesor Kallos wystąpił w obronie zbliżenia między treściami nauczania w szkołach i badaniami prowadzonymi w poszczególnych dyscyplinach naukowych.

Pod koniec dnia przeprowadzono dyskusję panelową na temat podstawowych wyzwań związanych z kształceniem nauczycieli z przedstawicielami krajowych związków nauczycielskich reprezentowanych przez:

- Panią Haldis Holst z Utdanningsforbundet, Norwegia,
- Pana Davida Eaglesham z SSTA, Szkocja,
- Pana Patricka Gonthier z UNSA – Education, Francja.

Referaty i dyskusje obejmowały zasadniczo trzy obszary priorytetowe:

- poprawę kształcenia nauczycieli poprzez wysokiej jakości szkolenia pedagogiczne i zawodowe,
- rekrutację i dopływ wykwalifikowanych nauczycieli,
- zapewnienie, że rozwój zawodowy stanowi integralną część osobowości nauczyciela.

Opracowali:

Elżbieta Leszczyńska,
Bogusław Misterkiewicz

Poniżej zamieszczamy tłumaczenie Pani Hanny Witkowskiej sprawozdania Davida Robinsona ze spotkania OECD na temat przyszłości badań naukowych w szkolnictwie wyższym, które odbyło się w Wiedniu w dniach 19-20 października 2006 r. (Red.)

PRZYSZŁOŚĆ AKADEMICKICH BADAŃ NAUKOWYCH

Sprawozdanie ze spotkania OECD

na temat przyszłości badań naukowych w szkolnictwie wyższym

Wiedeń, Austria, 19-20 października 2006 r.

Spotkanie poświęcone przyszłości badań naukowych na uczelniach było częścią projektu dotyczącego przyszłości szkolnictwa wyższego prowadzonego przez Centrum Badań Naukowych i Innowacji OECD [Centre for Educational Research and Innovation (CERI)]. Celem projektu jest identyfikacja i refleksja nad trendami i czynnikami powodującymi zmiany, które prawdopodobnie przeistoczą szkolnictwo wyższe w następnych 15-20 latach. Opracowując scenariusze przyszłościowe projekt zwraca uwagę na 5 tematów omawianych na zebraniach tematycznych, które badają kluczowe czynniki zmian w przyszłości szkolnictwa wyższego: technologię, demogra-

fię, globalizację, badania naukowe oraz wymagania rynku pracy.

W zebraniu wzięło udział około 20 osób, polityków, administratorów uczelni, studentów, naukowców oraz przedstawicieli przemysłu i związków zawodowych. EI było reprezentowane przez Dawida Robinsona z CAUT. Pełna lista uczestników podana jest na końcu sprawozdania.

Sesja 1: Wprowadzenie, opinie i trendy

Barbara Weitbruber (Austrian Federal Ministry) otworzyła zebranie, a Stéphan Vincent-Lancrin (OECD) przedstawił projekt (OECD) przyszłości szkolnictwa wyż-

szego. Nakreślił główne trendy i czynniki zmian zidentyfikowane w dokumencie przygotowanym na spotkanie: globalizacja, technologia i zmiany demograficzne.

Następnie, poproszono każdego uczestnika o wybranie dwóch, z jego perspektywy, najważniejszych czynników zmian wpływających na akademickie badania naukowe. Większość uczestników wybrała jako kluczowe czynniki, zmieniające akademickie badania naukowe, globalizację i technologię. Szczególnie zwracano uwagę na konieczność zapewnienia warunków, aby akademickie badania naukowe przyczyniły się do ekonomicznej konkurencyjności poprzez zwiększenie nacisku na badania stosowane prowadzące do uzyskiwania patentów.

Przedstawiciel EI wyraził zaniepokojenie, że zmiany polityki w dziedzinie badań, a zwłaszcza nacisk polityków na komercjalizację badań, negatywnie wpływa na warunki pracy i ogranicza wolność akademicką. Zauważył też, że w dotychczasowej dyskusji postrzegano tylko nauki stosowane, spojrzenie takie ignoruje istotną rolę nauk społecznych, humanistyki, jak też badań podstawowych w naukach ścisłych. W końcu przestrzegł, że polityka mikro zarządzania, połączona z innymi naciskami na zasady i warunki zatrudniania pracowników, spowodują zmniejszenie atrakcyjności kariery akademickiej, w tym samym okresie kiedy wiele krajów OECD ma problemy z przyciągnięciem i utrzymaniem w pracy naukowców.

Sesja 2: Trendy i czynniki zmian w akademickich badaniach naukowych

Dyskusja nad trendami i czynnikami zmian w badaniach naukowych była kontynuowana, przedstawiono dwa opracowania; Franz Tödting (Uniwersytet Wiedeński) w swojej prezentacji położył nacisk na rolę uniwersytetów w narodowych systemach innowacyjnych. Zalecał, aby rządy rozwijały politykę zachęcania i wynagradzania uniwersytetów za stawianie się inkubatorami spin-off (firma utworzona przez uniwersytecką grupę badawczą). Głównym wyzwaniem, jego zdaniem, jest zachęcanie do interakcji pomiędzy akademickimi naukowcami i przemysłem prywatnym z jednoczesną ochroną wolności akademickich.

Aldo Geuna (University of Sussex, United Kingdom), zakwestionował retorykę usprawiedliwiająca zmianę polityki dotyczącej akademickich badań naukowych. Przedstawił dane pokazujące, że Europa podąża śladem USA zwłaszcza w liczbie patentów, które posiadają uniwersytety. Jednak jeżeli weźmiemy liczbę patentów uzyskanych z udziałem poszczególnych naukowców, porównanie jest mniej korzystne dla Europy. Jego konkluzja: próby zachęcania uniwersytetów do rejestracji patentów mogą nie powiększać sprawności, a nawet mogą podważyć innowacyjność.

Sesja 3: Polityka i regionalne rozwiązania oraz ich wpływ na system szkolnictwa wyższego

Na tej sesji rozpatrzono sposób patrzenia stanowiących politykę na zmiany w akademickich badaniach naukowych. Diane Jones (Executive Office of the President, United States) przedstawiła politykę naukową w USA. Według jej opinii proces polega całkowicie na interesach grupowych, a nie na *evidence (nie znamy znaczenia tego słowa w tym kontekście)*. Obecnie głównym wyzwaniem w USA jest zastanowienie się, czy każdy uniwersytet powinien prowadzić badania naukowe oraz czy środki można by było lepiej kierować i skoncentrować.

Shinichi Yamamoto (Uniwersytet w Hiroszimie) zarysował politykę naukową w Japonii, zwracając uwagę na silny nacisk na badania podstawowe na uniwersytetach i zastosowane w instytucjach przemysłowych.

René Bugge Bertram (Dania) poświęcił dużą część wystąpienia obecnym tendencjom w Danii, aby popierać tylko niewielką ilość instytucji i uczynić badania naukowe bardziej wymiernymi i produktywnymi.

Głównym tematem dyskusji było zagadnienie koncentracji środków. Przeciwnie do poglądów Bertramsena, paru uczestników podkreślało, że nie ma dowodu na korzyści wynikające z koncentracji badań, a nawet może ona prowadzić do negatywnych wyników. Innowacja, podkreślano, może pojawić się wszędzie, a koncentracja działalności badawczej w niewielkiej liczbie elitarnych instytucji może tłumić nowe odkrycia.

Sesja 4. Przyszłość nauki i jej wpływ na przyszłe akademickie badania naukowe

Stephen Emmott (Microsoft) Przedstawił wyniki projektu *Science 2020* (<http://research.microsoft.com/towards2020science/downloads.htm>), w którym mówi się, że nowe technologie informatyczne radykalnie zmieniają badania naukowe. Emmott stwierdził, że uniwersytety muszą się zmienić, inaczej staną się nieważnymi (w badaniach).

W odpowiedzi na prezentację Emmotta, Verena Winiwarter (Uniwersytet Wiedeński) mocno skrytykowała logikę i stronniczość raportu. Szczególnie skrytykowała fakt, że raport nie uwzględnia kluczowej roli nauk społecznych i humanistycznych, którą będą musiały odegrać w postępie naszej wiedzy o kluczowych problemach, które napotykamy. Podobnie Al Teich (American Academic for the Advancement of Science) skrytykował raport ze względu na jego "technologiczny determinizm" – tzn. przypisanie zmian społecznych tylko do technologii niż postrzeganie ich jako kształtujących zastosowanie technologii.

Przedstawiciele rządowi z USA i Danii nie mieli słów uznania dla raportu, podczas gdy wszyscy inni wyrażali poważne zastrzeżenia i krytykę. Emmott przyjął źle tą krytykę i był defensywnie agresywny podczas dyskusji.

Sesja 5. Ćwiczenia budowania scenariuszy (wyniki)

W celu zbudowania scenariuszy przyszłości badań naukowych w szkolnictwie wyższym grupa została podzielona na dwie podgrupy. Podgrupa 1 opracowała 4 prawdopodobne scenariusze: 1) Globalnych Elit – badania, o znaczeniu globalnym, są skoncentrowane w paru elitarnych uniwersytetach, a instytucje lokalne i regionalne zajmują się tylko nauczaniem; 2) Lokalnych Społecznych – środki są bardziej równomiernie rozłożone i instytucje są bardziej zainteresowane zaspakajaniem lokalnych potrzeb badawczych; 3) Praw Microsoftu – akademickie badania naukowe, takie jakie znamy, zanikają; większość badań jest finansowana i nadzorowana prywatnie przez prywatne kompanie i instytucje; 4) Lokalnych Rynków – badania na uniwersytetach są finansowane prywatnie przez przedsiębiorstwa lokalne.

Podgrupa 2 nie mogła zgodzić się na wspólny scenariusz, tylko spędziła czas na dyskusji o potrzebie skoncentrowania badań naukowych.

Podsumowanie

Konkluzje spotkania zostały przedstawione w krótkim podsumowaniu dla sekretariatu OECD, w którym naświetlono niektóre punkty podniesione w czasie dyskusji. Zasugerowano, że projekt OECD dotyczący przyszłości badań akademickich powinien prowadzić do wniosku, że jeden scenariusz nie przestawi odpowiednio pożądanego rozwoju badań naukowych na uczelniach. Raczej kombinacja wszystkich scenariuszy mogłaby odpowiednio

scharakteryzować przyszłe systemy szkolnictwa wyższego.

W praktyce taka kombinacja odpowiadałaby obecnemu systemowi amerykańskiemu w którym publiczne instytucje koegzystują z prywatnymi, gdzie obok elitarnych uniwersytetów istnieją dwuletnie kolegia lokalne, oraz gdzie instytucje działające dla zysku rozwijają się. W świetle powyższego, ważnym będzie poszerzenie odpowiedzi EI na projekt OECD, włączając wymiar badań naukowych do jej wizji uniwersytetów w służbie publicznej.

David Robinson

Tłumaczyła: Hanna Witkowska
3 listopad 2006 r.

LUSTRACJA

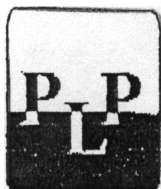
ZESTAWIENIE OSÓB, KTÓRE PODDAŁY SIĘ LUSTRACJI

Informacja opracowana na podstawie dokumentów nadesłanych do KSN NSZZ „Solidarność”

Nazwisko i imię, funkcja	Opis starań
Wieczorek Józef	Ksero pisma IPN nr BU Kr III-5532-359/3 z 30.11.2006 r. stwierdzające, że Pan Józef Wieczorek jest pokrzywdzonym w rozumieniu art.6 ustawy.

POLSKIE LOBBY PRZEMYSŁOWE *im. E. Kwiatkowskiego*

STANOWISKO

Warszawa, 17 października 2006 r.

Ogólnopolskiej Konferencji KONSOLIDACJA POLSKIEGO PRZEMYSŁU OBRONNEGO W WARUNKACH OTWARTEGO EUROPEJSKIEGO RYNKU UZBROJENIA, zorganizowanej w dniu 17 października 2006 r. przez Polskie Lobby Przemysłowe im. Eugeniusza Kwiatkowskiego wspólnie z Towarzystwem Wiedzy Obronnej, Sekcją Krajową Przemysłu Zbrojeniowego NSZZ „Solidarność”, Sekcją Krajową Przemysłu Zbrojeniowego Związku Zawodowego Przemysłu Elektromaszynowego, Sekcją Krajową Zakładów Przemysłu Obronnego Związku Zawodowego Inżynierów i Techników, Zarządem Okręgowym Przedsiębiorstw Wojskowych i Działalności Pozabudżetowej NSZZ Pracowników Wojska oraz Komisją Międzyzakładową NSZZ „Solidarność-80” w ZM „Bumar-Łabędy” SA.

Niżej podpisani uważają, że dalsza konsolidacja polskiego przemysłu obronnego jest niezbędna, aby stworzyć warunki do jego skutecznego konkurowania na międzynarodowym, zwłaszcza europejskim, rynku uzbrojenia

i sprzętu wojskowego oraz do włączenia się w międzynarodowe struktury współpracy przemysłowej. Słuszny jest zamiar rządu przeprowadzenia restrukturyzacji i konsolidacji sektora obronnego drogą ustawową, co byłoby kontynuacją dotychczasowej, przynoszącej już pierwsze pozytywne efekty, praktyki. Daje to możliwość kreowania unikalnych rozwiązań niestosowanych w innych sektorach gospodarki. Potrzebom wzmocnienia rynkowej elastyczności sektora nie w pełni natomiast odpowiada koncepcja mechanicznej konsolidacji kapitałowej dziesiątek spółek, przy gwarantowanej na gruncie Kodeksu Spółek Handlowych partykularyzacji ich interesów. Szczególnie w pierwszej fazie konsolidacja powinna uwzględniać możliwości i interesy poszczególnych spółek.

Naszym zdaniem, optymalnym wydaje się być utworzenie w pierwszej fazie konsolidacji trójszczeblowej struktury jednego, wiodącego concernu: 1) ośrodek zarządzający, 2) prawnie upodmiotowione przedsiębiorstwa (spółki branżowe), 3) prawnie nieupodmiotowione zakłady

produkcyjne, podległe spółkom branżowym, na pełnym ekonomicznym rozrachunku wewnętrznym. Przy czym jedną ze spółek branżowych mogłaby utworzyć część wojskowych przedsiębiorstw remontowo-produkcyjnych. Spółka ta musi w niezbędnym zakresie uwzględnić ich specyfikę i dotychczasową misję, odpowiadając na potrzeby wojska polskiego. W koncernie powinna znaleźć się odpowiednio skonsolidowana struktura badawczo-rozwojowa, w znacznej części zbudowana od podstaw na bazie istniejących jednostek b+r, a kierowana przez najbardziej doświadczonych i innowacyjnych menedżerów branży obronnej.

Zaproponowana struktura wyeliminuje rozliczenia VAT z budżetem z tytułu współdziałania zakładów między sobą i przedsiębiorstwem (spółką branżową) i ich wzajemnych obrotów, a także podatek od zysków zakładów. Koncern powinien we własnym zakresie obsługiwać handel, a zwłaszcza eksport. Konieczne jest przy tym wyeliminowanie konkurencji między rodzinnymi podmiotami na rynkach zewnętrznych, która dotąd przynosiła znaczne szkody. Docelowo wartość sprzedaży uzbrojenia i sprzętu rodzimej produkcji powinna co najmniej równoważyć zakupy zagraniczne na potrzeby wojska polskiego.

Organizacja i struktura narodowego koncernu zbrojeniowego musi uwzględniać zrównoważenie uprawnień i odpowiedzialności. Jego organizacja pionowa powinna być skupiona wokół grup wyrobów o podobnej technologii i technice (przedsiębiorstwa – spółki branżowe). Proponowana struktura skonsolidowanej grupy umożliwia wszystkim jej szczeblom – od zakładów do całego koncernu – wchodzenie z partnerami krajowymi i zagranicznymi w tryb spółki *joint-venture*. Ograniczy też bezrefleksyjną sprzedaż ważnych gospodarczo i strategicznie przedsiębiorstw podmiotom zagranicznym. Z koncernem powinny współpracować mniejsze podmioty – innowacyjne przedsiębiorstwa, zespoły naukowo-badawcze i grupy analityczne. Należy przy tym zapewnić odpowiednie finansowanie wieloletnich przedsięwzięć rozwojowych, najlepiej przez wyodrębniony podmiot bankowy (tę rolę częściowo spełnia dotąd Bank Gospodarstwa Krajowego). Koncern musi uzyskać wsparcie finansowe państwa w stopniu przynajmniej zbliżonym do tego, który uzyskują przedsiębiorstwa europejskie i amerykańskie. Ewentualna prywatyzacja nie może doprowadzić do utraty kontroli nad tą branżą przez państwo, w grę wchodzi zatem sprzedaż akcji przez giełdę, ale dopiero po zakończeniu konsolidacji i w ograniczonym zakresie (zachowanie większości akcji, przy względnym rozproszeniu pozostałych).

Proponujemy, aby rozpatrzyć wprowadzenie na mocy ustawy unikalnej formy własnościowej polskiego

koncernu zbrojeniowego – donacji wzorowanej na austriackim koncernie Bosch. Miałaby ona formę swego rodzaju fundacji przemysłowej, gdzie zyski przeznaczają się na rozwój i lepsze płace pracowników. Donatorem stałby się Sejm RP, powołując ustawą donację złożoną ze skoncentrowanych przedsiębiorstw przemysłu obronnego.

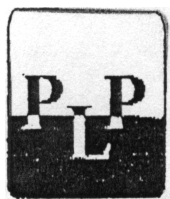
Za niezwykle ważną sprawę uważamy określenie misji przyszłego polskiego koncernu zbrojeniowego. Zdefiniować ją powinni przede wszystkim specjaliści z przemysłu lotniczo-zbrojeniowego, wskazując te obszary rozwojowe, w które winno przede wszystkim inwestować państwo dla zapewnienia niezbędnego potencjału militarnego. Konieczne jest doprowadzenie do realizowania racjonalnej współpracy międzynarodowej z takimi ważnymi elementami jak: polityka licencyjna, wspólne programy rozwojowe na równorzędnych warunkach, czy pozyskiwanie specjalistów z zagranicy.

Uważamy ponadto, że należy określić potrzebny zakres inwestycji modernizacyjno-rozwojowych, eliminujących dystans i luki w potencjale produkcyjnym polskiego przemysłu obronnego oraz źródła ich finansowania. Ważne jest zapewnienie polskiemu przemysłowi obronemu warunków funkcjonowania badań, produkcji i eksportu zbliżonych do tych, z jakich korzystają koncerny zbrojeniowe UE. Środki na prace rozwojowe, które warunkują istnienie i rozwój krajowego przemysłu lotniczo-zbrojeniowego, muszą w krótkim czasie osiągnąć wartości porównywalną z kwotami wydawanymi na bieżące zakupy uzbrojenia, jak to się dzieje w innych państwach europejskich i USA.

Konsolidując zaplecze gospodarcze wojska polskiego należy też zreformować struktury państwa odpowiedzialne za jego funkcjonowanie. Konieczne jest jak najszybsze powołanie urzędu, który będzie odpowiadać za całość spraw związanych z planowaniem rzeczowym i finansowym, badaniami, rozwojem i produkcją uzbrojenia i sprzętu wojskowego, zakupami i zarządzaniem jego eksploatacją oraz współpracą międzynarodową na czele. Skoncentrowanie w jednym miejscu zarządzania sferą zbrojeniową dobrze wpisze się w postulowaną przez rząd zasadę taniego państwa.

Niżej podpisani deklarują, że będą wspólnie monitorować poczynania Ministerstw Gospodarki i Skarbu Państwa związane z wypracowaniem ostatecznej koncepcji konsolidacji polskiego przemysłu zbrojeniowego i jej wdrożeniem w życie, mając na uwadze polską rację stanu, potrzeby polskiej obronności i gospodarki oraz interesy pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach obronnych.

1. dr Paweł Soroka - Koordynator Polskiego Lobby Przemysłowego,
2. Zygmunt Mierzejewski - przewodniczący Związku Zawodowego Inżynierów i Techników,
3. Bogdan Warzyński - Przewodniczący Komisji Krajowej „Solidarność-80”,
4. Tadeusz Mirkiewicz - Przewodniczący Zarządu Okręgowego Przedsiębiorstw Wojskowych i Działalności Pozabudżetowej NSZZ Pracowników Wojska,
5. dr Henryk Potrzebowski — Wiceprzewodniczący Związku Zawodowego Pracowników PAN,
6. dr inż. Zbigniew Zaborowski - Wiceprzewodniczący Sekcji Techniki Uzbrojenia SIMP.

**Uwagi Polskiego Lobby Przemysłowego
do Informacji Ministerstwa Gospodarki z września 2006r.**

w sprawie realizacji

„STRATEGII DLA PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO W POLSCE DO 2010 R.”

Warszawa, 23 listopada 2006 r.

1. Treść i stwierdzenia „Informacji”

„Informacja” będąca przedmiotem tych uwag wskazuje na narastającą lukę pomiędzy wielkością produkcji krajowego przemysłu chemicznego⁶, a potrzebami gospodarki narodowej. Udział deficytu przemysłu chemicznego w obrotach handlu zagranicznego Polski z zagranicą wyniósł w końcu 2005 r. 66,9%, a wielkość tego deficytu osiągnęła kwotę 6.519,2 mln EUR i nadal wzrasta. Wskaźnikiem wzrostu omawianej luki jest powiększający się udział deficytu w imporcie wyrobów przemysłu chemicznego oraz udział tego deficytu zbliżony już w 2005 r. do wielkości importu tworzyw sztucznych i wyrobów z gumy (dział 25 PKD) o wielkości 6.092,6 mln EUR.

Z „Informacji” wynika, że deficyt w handlu zagranicznym wyrobami przemysłu chemicznego nie jest wywołany brakiem rentowności w krajowym przemyśle chemicznym lecz jego niedorozwojem. „Informacja” wskazuje bowiem, że rentowność netto przemysłu chemicznego oscyluje w granicach ponad 6%, a także, że skala popytu rynku krajowego uzasadnia, a nawet nakazuje powiększać potencjał krajowego przemysłu chemicznego. „Informacja” wskazuje równocześnie, że dalszy wzrost deficytu w obrotach handlu zagranicznego chemikaliami zaczyna (w wyniku większej dynamiki wzrostu importu niż eksportu) znacząco wpływać na wzrost zadłużenia krajowego oraz na ryzyko załamania słabej już równowagi gospodarczej Kraju (wg danych NBP z października b.r. zadłużenie zagraniczne Polski przekracza już poziom 150 mld USD, a zadłużenia Skarbu Państwa 500 mld zł.).

Pomimo stwierdzenia, że głęboki niedorozwój przemysłu chemicznego jest główną przyczyną wysokiej deficytowości obrotów towarowych Polski z zagranicą, „Informacja” nie przedstawia przyczyn, dla których „Strategia dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.” okazała się nieskuteczna i nie wywołała potrzebnego przyspieszenia wzrostu produkcji przemysłu chemicznego. Stwierdza się jedynie, że odstawanie w rozwoju przemysłu chemicznego wynika z braku potrzebnych środków na inwestycje, co nie wyjaśnia jednak tej kwestii. Oczywiście jest bowiem, że rząd decydując 4 czerwca 2002 r. o podjęciu tej „Strategii” musiał równocześnie ustalić sposób w jaki będzie ona wdrażana. W odniesieniu do przed-

siębiorstw „Wielkiej Syntezy Chemicznej” rząd decyzją z 9 listopada 2004 r. ustalił, że sposobem bardziej skutecznego wdrażania omawianej „Strategii” będzie „przyspieszenie procesów przekształceń własnościowych i prywatyzacji, przy udziale inwestorów branżowych lub finansowych w spółkach WSCh”. Jest to jednak ustalenie ogólne oraz wątpliwe w swojej treści, ponieważ ani przekształcenia własnościowe ani prywatyzacja nie mogą być uznane jako procesy same w sobie gwarantujące wzrost i restrukturyzację produkcji, eliminację deficytów w obrotach towarowych z zagranicą oraz podjęcie i finansowanie potrzebnych przemysłowi chemicznemu inwestycji rozwojowo-modernizacyjnych. Ponadto decyzja rządu z dn. 9 listopada 2004 r. dotyczy jedynie części krajowego przemysłu chemicznego, mianowicie – „Przedsiębiorstw Wielkiej Syntezy Chemicznej” (WSCh).

Trzeba do tego dodać, że procesy prywatyzacji w przemyśle chemicznym przekształcone zostały w większości w proces denacjonalizacji prywatyzacyjnej polskiego przemysłu chemicznego, co zostało pominięte w treści „Informacji”. Mianowicie, już w końcu 2004 r. kapitał podstawowy w sekcji przemysłu „Produkcja wyrobów chemicznych” oraz w sekcji przemysłu „Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych” stanowił w 49,96% własność kapitału zagranicznego⁷. Dalsza denacjonalizacja prywatyzacyjna polskiego przemysłu chemicznego wskazywałaby zatem na fikcyjność strategii rozwoju krajowego przemysłu chemicznego ustalonej przez rząd polski; była by ona bowiem ustalana przez zagraniczne ośrodki właścicielskie. Dlatego Polskie Lobby Przemysłowe stoi na stanowisku, że dalsza wyprzedaż przemysłu chemicznego kapitałowi zagranicznemu jest niedopuszczalna, jako niezgodna z polską racją stanu.

Trzeba też stwierdzić, że obecna dominacja własności zagranicznej w krajowym przemyśle chemicznym, to utrudnienie dla wdrażania „Strategii dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.”. Trudno jest bowiem oczekiwać, aby kapitał zagraniczny (właściciel obecnie co najmniej 50% potencjału krajowego przemysłu chemicznego) zainteresowany był eliminowaniem deficytów w polskim handlu zagranicznym chemikaliami wywołanym (w znacznym stopniu) importem chemikaliów pochodzących z zakładów przemysłowych z zagranicy, stanowiących jego własność. Tym bardziej, że import ten jest częściowo importem zaopatrzeniowym w postaci komponentów produktów finalnych powstających w Polsce i tworzy on popyt i miejsca pracy w przedsiębiorstwach przemysłu

⁶ Przemysł chemiczny wg Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD obejmuje: dział 24 produkcji podstawowych chemikaliów, w tym: nawozów, farb i lakierów, wyrobów farmaceutycznych, środków czyszczących, kosmetycznych i toaletowych oraz dział 25 produkcji wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych.

⁷ Rocznik Statystyczny Przemysłu 2005 r. str. 194.

chemicznego zagranicą (co szczególnie dotyczy importu zaopatrzeniowego bazowych chemikaliów organicznych).

Istotnym mankamentem omawianej „Informacji” jest brak analizy rynku wyrobów farmaceutycznych oraz stanu i potrzeb rozwojowych przemysłu farmaceutycznego (pomimo, że produkcja przemysłu farmaceutycznego jest częścią produkcji chemikaliów należących do działu PKD 24). Pominięcie w strategii rozwoju przemysłu chemicznego przemysłu farmaceutycznego byłoby niedopuszczalne; jest to bowiem przemysł awangardowy i naukochłonny o dużym udziale wartości dodanej, małym udziale wartości surowców i dużym nasyceniu wysokokwalifikowaną kadrami.

Przemysł farmaceutyczny uczestniczył w 2005 r. w 46,8% w deficycie handlu zagranicznego (dział chemikaliów PKD 24); deficyt w obrotach towarowych z zagranicą wyniósł w przemyśle farmaceutycznym w 2005 r. 2.049,8 mln EUR. Deficytu tego nie można akceptować jako uzasadnionego, bowiem tradycje i potencjalne możliwości rozwoju polskiego przemysłu farmaceutycznego uzasadniają oczekiwanie, aby był to przemysł przynoszący znaczne nadwyżki w obrotach handlu zagranicznego Polski.

Przedstawione uwagi i zastrzeżenia wskazują, że Informacja Ministerstwa Gospodarki z września 2006 r. na temat „Strategii dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.” jest niekompletna. Nie zawiera ona ani wystarczających danych o dotychczasowych działaniach rządu na rzecz wspomagania krajowego przemysłu chemicznego, ani też wskazania, jakie zamierzenia rząd zamierza podjąć, aby wzrost produkcji krajowego przemysłu chemicznego umożliwił wyeliminowanie deficytów w handlu zagranicznym chemikaliami.

Niezbędne w ocenie Polskiego Lobby Przemysłowego kierunki aktualizacji „Strategii dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.” przedstawiono w kolejnym p. 2.

2. Niezbędne w ocenie PLP kierunki aktualizacji „Strategii”

Z uwagi na swoje znaczenie i walory dla gospodarki narodowej, przemysł chemiczny powinien być traktowany w zamierzeniach rządu jako nośnik postępu naukowo-technicznego i źródło nadwyżek w obrotach handlu zagranicznego oraz jako ważny nośnik w tworzeniu dochodu narodowego. Z tego względu przedsięwzięcia rozwojowe przemysłu chemicznego ustalone w strategii jego rozwoju, zdaniem Polskiego Lobby Przemysłowego powinny być wspierane aktywną polityką gospodarczą państwa. Przemysł ten powinien być traktowany jako przemysł narodowy, którego wiodące zakłady powinny być rozwijane pod nadzorem państwa, przy utrzymaniu przez państwo dominującego udziału we własności jego potencjału produkcyjnego.

Kierując się wymienionymi kryteriami, a także mając na uwadze to, że dotychczasowe ustalenia „Strategii dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.” okazały się nieskuteczne oraz niewystarczające dla osiągnięcia potrzebnego postępu w rozwoju krajowego przemysłu chemicznego, Polskie Lobby Przemysłowe uważa za konieczną aktualizację powołanej wyżej „Strategii” poprzez:

2.1. Uwzględnienie w „Strategii” całości potencjału krajowego przemysłu chemicznego przynależnego do działów 24 i 25 wg PKD, wyodrębnienia kluczowych przedsiębiorstw przemysłu chemicznego kapitału

prywatnego zagranicznego i krajowego oraz kapitału państwowego z ustaleniem etapu „Strategii” do 2010 r. oraz w horyzoncie do 2015 r.

2.2. Wyodrębnienie instrumentów wdrażania „Strategii” wobec przedsiębiorstw zagranicznych przemysłu chemicznego w Polsce oraz wobec przedsiębiorstw państwowych, bądź przedsiębiorstw o dominującej własności państwa.

Celowe jest zawieranie przez władze gospodarcze porozumień intencyjnych z przedsiębiorstwami zagranicznymi przemysłu chemicznego w Polsce. Treścią tych porozumień powinno być ustalenie sposobu wspierania za pomocą polityki gospodarczej państwa zamierzeń przedsiębiorstw zagranicznych przemysłu chemicznego w Polsce wdrażających państwową strategię rozwoju przemysłu chemicznego.

2.3. Uwzględnienie koncepcji konsolidacji potencjału przemysłu chemicznego opartej o przekształcenia prywatyzacyjne utrzymujące dominującą własność państwa w kluczowych przedsiębiorstwach przemysłu chemicznego oraz o powiększanie ich potencjału przy utrzymywaniu w rękach Skarbu Państwa kontrolnych pakietów akcji; może to następować drogą porozumień typu „joint venture”, a także drogą dokapitalizowania poprzez emisję akcji bez prawa głosowania (non voting shares), uczestniczących jednak w obrocie giełdowym oraz w dywidendzie.

2.4. Utworzenie narodowego superholdingu przemysłu chemicznego o nazwie „Polski Przemysł Chemiczny”. Tworząc go można by wykorzystać jako wzorzec organizację niemieckiego superholdingu przemysłu chemicznego „BASF”, działającego od dziesiątków lat na światowym rynku chemii. Obejmuje on:

- centrum naukowo-badawcze,
- produkcję chemikaliów,
- produkcję tworzyw sztucznych,
- produkcję środków uszlachetniających,
- produkcję środków ochrony roślin,
- przetwórstwo ropy i gazu.

2.5. Ujęcie w organizacji tworzonego superholdingu „Polski Przemysł Chemiczny”:

- centrum naukowo-badawczego,
- holdingu „Wielkiej Syntezy Chemicznej” (Z.A. Puławy, Z.A. w Tarnowie, Z.A. Kędzierzyn, Z.A. Police oraz zaplecze badawczo-rozwojowe tych przedsiębiorstw),
- holdingu „Ropa i Gaz” obejmującego dostawy oraz przetwórstwo gazu ziemnego i ropy naftowej (Nafta Polska S.A., PKN Orlen, PGNiG),
- holdingu „Polski Przemysł Farmaceutyczny” obejmującego przedsiębiorstwa przemysłu farmaceutycznego oraz ich zaplecze badawczo-rozwojowe,
- holdingu „Przetwórstwo Chemikaliów” obejmującego przedsiębiorstwa pogłębianego przetwórstwa chemicznego oraz ich zaplecze badawczo-rozwojowe (ANWIL S.A., przedsiębiorstwa NFI, Ciech S.A. i inne),
- bank obsługi finansowo-kredytowej przemysłu chemicznego.

Utworzenie superholdingu „Polski Przemysł Chemiczny” uzasadniają:

- tworzenie zdolności do wyeliminowania przez krajowy przemysł chemiczny deficytu w obrotach towarowych z zagranicą w działach 24 „Chemia” oraz 25 „Wyroby z tworzyw sztucznych i gumy”;
- poprawa rentowności przemysłu chemicznego oraz poprawa warunków kompleksowego wdrażania strategii rozwoju przemysłu chemicznego w warunkach otwartej gospodarki rynkowej,
- polepszenie warunków koordynacji współpracy międzybranżowej przemysłu chemicznego,
- uzyskiwanie korzyści skali i zakresu powiększających zdolności polskiego przemysłu chemicznego do akumulacji finansowej, inwestowania oraz konkurencji rynkowej,
- zachowanie, zgodnie z polską racją stanu, narodowego charakteru przemysłu chemicznego.

2.6. Zobowiązanie odpowiednich agend rządowych do opracowania programu rozwoju przemysłu chemicznego w etapach do 2010 r. i do 2015 r. ze wskazaniem inwestycji rozwojowo-modernizacyjnych koniecznych do osiągnięcia przez krajowy przemysł chemiczny skali produkcji niezbędnej dla wyeliminowania deficytów w obrotach handlu zagranicznego chemikaliami, a nawet umożliwiających osiągnięcie nadwyżki w tych obrotach.

2.7. Opracowanie pakietu przedsięwzięć finansowo-podatkowych wspomagających wdrażanie strategii rozwoju przemysłu chemicznego. W pakiecie tym należałoby zdaniem Polskiego Lobby Przemysłowego uwzględnić:

- Emisję obligacji Skarbu Państwa upoważniających wyznaczony bank do finansowania (udzielania kredytu) programu inwestycyjnego rozwoju przemysłu chemicznego.
- Uruchomienie długoterminowych, niskoprocentowanych kredytów przeznaczonych na finansowanie inwestycyjnego programu rozwoju przemysłu chemicznego, udzielanych przez wyznaczony bank na zasadzie bez zysku („non profit”).
- Uprawnienia przedsiębiorstw przemysłu chemicznego do przeznaczania dywidendy płaconej z zysku przez przedsiębiorstwa państwowe na finansowanie inwestycji ujętych programem rozwoju przemysłu chemicznego.

- Umożliwienie przedsiębiorstwom przemysłu chemicznego tworzenie rezerw inwestycyjnych w drodze obniżenia podstawy opodatkowania ich przychodów, przeznaczonych na finansowanie w określonym czasie potrzebnych im inwestycji modernizacyjno-rozwojowych.
- Dostępność do kredytów eksportowych udzielanych na zasadzie „Consensusu OECD”
- Zasady ustalania cen importowanego do Polski gazu ziemnego, jako surowca dla przemysłu nawozów sztucznych, na poziomie obniżonym, dostosowanym do cen płaconych przez przedsiębiorstwa przemysłu nawozów sztucznych za granicą w celu podwyższenia akumulacji finansowej przedsiębiorstw „Wielkiej Syntezy Chemicznej” jak również konkurencyjności ich wyrobów.
- Obniżenie podatku dochodowego dla tych przedsiębiorstw przetwórstwa wyrobów przemysłu chemicznego, których wyroby finalne w pełni oparte są o krajowe powiązania kooperacyjne, bądź też które powiększają odpowiednio do możliwości, udział komponentów krajowych w ich produkcji finalnej.

Przedstawione postulaty odnoszą się do koniecznych zdaniem Polskiego Lobby Przemysłowego działań Rządu na rzecz wsparcia rozwoju przemysłu chemicznego. Biorą one po uwagę bariery i uwarunkowania dla rozwoju zaistniałe na otwartym rynku polskim, którym muszą sprostać polskie przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego, a których nie da się pokonać jedynie za pomocą mechanizmów rynku.

Uwarunkowania te eliminują obecnie w konkurencji rynkowej polskie przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego, odstające w konsolidacji potencjału oraz w poziomie reinwestowania technologicznego od koncernów zagranicznych działających na rynku polskim. Odstawanie to wymaga eliminacji za pomocą aktywnej polityki gospodarczej Rządu, tworzącej polskim przedsiębiorstwom przemysłu chemicznego warunki partnerstwa w konkurencji rynkowej. Polityka ta powinna także zapewnić przedsiębiorstwom zagranicznym w Polsce zarówno oczekiwane przez nie prawa przedsiębiorstw narodowych, jak i wymagać od nich zachowań właściwych przedsiębiorstwom narodowym w zakresie ich obowiązków wobec gospodarki narodowej.

„Wiadomości KSN” Biuletyn Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Redaguje zespół: *Maria Wesołowska, Janusz Sobieszkański, Krzysztof Schmidt-Szałowski,*
redaktor odpowiedzialny: *Anna Gołębiewska,*

opracowanie językowe: *Jerzy Jackl;* opracowanie techniczne: *Elżbieta Smorczevska.*

Adres redakcji: *Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”, ul. Waryńskiego 12, A 221, 00-631 WARSZAWA*

Nr konta: *Sekretariat Nauki i Oświaty, Gdańsk; KSN NSZZ "Solidarność"*

92 1020 1068 0000 1102 0000 2733

tel/fax (0-22) 825 73 63, tel.(0-22) 234 98 78, kom. 0 603 123 438

e-mail: KSN@interia.pl ; <http://www.solidarnosc.org.pl/~ksn>